

BURKINA FASO

GIDA SEKTÖRÜ PAZAR ARAŞTIRMASI RAPORU

Tarih : 22.09.2026

Raporu Hazırlayan: Dr. Yakup GÜZEL
Ticaret Müşaviri

VAGADUGU Ticaret Müşavirliği

İÇİNDEKİLER TABLOSU-----No

1. GİRİŞ	6
2. BURKİNA FASO GIDA SEKTÖRÜ	7
2.1. GIDA SEKTÖRÜNDE ÜRETİM	7
2.2. GIDA SEKTÖRÜNDE ORTALAMA ÜRETİCİ FİYATLARI	8
2.3. BURKİNA FASO GIDA SEKTÖRÜNDE ÜRETİCİ YERLİ FİRMALAR VE ÜRETİCİ BİRLİKLERİ/DERNEKLERİ	9
2.3.1. Üretici Birlikleri ve Meslek Kuruluşları	10
2.3.2. Yerli Gıda İşleme ve Üretici Firmaları	10
2.3.3. Devlet Firmaları.....	11
2.4. GIDA SEKTÖRÜNÜN EKONOMİK ÖNEMİ (GSYİH'YA KATKI, OLUŞTURULAN İSTİHDAM, VB.)	11
2.5. BURKİNA FASO GIDA SEKTÖRÜNDE PERAKENDE VE TOPTAN SATIŞLARA İLİŞKİN BİLGİLER	13
2.5.1. Toptan Satış Yapısı	13
2.5.2. Perakende Satış Yapısı	14
2.5.3. Modern Perakende Kanalları	14
3. BURKİNA FASO'NUN GIDA SEKTÖRÜNDE DIŞ TİCARETİ	14
3.1. BAŞLICA GIDA İHRACAT ÜRÜNLERİ	15
3.1.1. Susam İhracatında Ülkenin En Fazla İhracat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke	15
3.1.2. Canlı Hayvanda En Fazla İhracat Gerçekleştirilen İlk 10 Ülke	16
3.1.3. Mangoda En Fazla İhracat Gerçekleştirilen İlk 10 Ülke	17
3.1.4. Kajuda En Fazla İhracat Gerçekleştirilen İlk 10 Ülke	17
3.2. BAŞLICA GIDA İTHALAT ÜRÜNLERİ.....	18
3.2.1. Pirinç ithalatında Burkina Faso'nun En Fazla İthalat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke	19
3.2.2. Buğday İthalatında Burkina Faso'nun En Fazla İthalat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke.....	20
3.2.3. Hayvansal Ve Bitkisel Yağ İthalatında Burkina Faso'nun En Fazla İthalat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke	21
3.2.4. Şeker İthalatında Burkina Faso'nun En Fazla İthalat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke	21
3.2.5. Süt ve Süt Ürünleri İthalatında Burkina Faso'nun En Fazla İthalat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke	22
3.2.6. Makarna İthalatında Burkina Faso'nun En Fazla İthalat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke	23
3.2.7. Meyve Suyu İthalatında Burkina Faso'nun En Fazla İthalat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke	23
3.3. GIDA SEKTÖRÜNDE BURKİNA FASONUN EN FAZLA İTHALAT YAPTIĞI ÜRÜNLER (10 ÜRÜN).....	24
3.4. GIDA SEKTÖRÜNDE BURKİNA FASO'NUN EN FAZLA İHRACAT YAPTIĞI ÜRÜNLER (10 ÜRÜN)	25
3.5. DONDURULMUŞ VE TAZE BALIK PAZARI	25
3.5.1. Genel Görünüm.....	25
3.5.2. Dondurulmuş Balık İthalatındaki Büyüme	26
3.5.3. En önemli ürün: uskumru	27
3.5.4. Burkina Faso'nun Balık İthalat ile İlgili Partnerleri	27
3.5.5. Taze balık pazarı	29

3.5.6. Yerli Üretim	30
4. SEKTÖRDE TÜRKİYE’NİN İHRACATI (DEĞER VE MİKTAR)	30
4.1. GIDA SEKTÖRÜNDE TÜRKİYE’NİN BURKİNA FASO’YA İHRACATI (1.000 \$).....	30
4.2. SEKTÖRDE ÜLKEMİZİN ÜLKEYE İHRACATI (MİKTAR TON).....	31
5. SEKTÖRDE İHRACAT YOLUYLA PAZARA GİRİŞ	32
5.1. SEKTÖR İÇİN HEDEF BÖLGELER/ŞEHİRLER/EYALETLER	32
5.1.1. Ouagadougou (Başkent ve En Büyük Şehir)	32
5.1.2. Bobo-Dioulasso (Sanayi ve Ticaret Merkezi)	32
5.1.3. Banfora (Turizm ve Tarımsal Kalkınma Bölgesi)	32
5.1.4. Bankui Bölgesi- Dedougou	33
5.1.5. Koudougou (Üniversite ve Eğitim Merkezi).....	33
5.1.6. Nakambe Bölgesi-Tenkodogo	33
5.1.7. Liptako Bölgesi-Dori.....	33
5.1.8. Kuilse Bölgesi–Kaya	33
5.1.9. 4.9. Yaadga Bölgesi–Ouahigouya	34
5.2. SEKTÖRDE ÖNDE GELEN FİRMALAR VE PAZARIN YAPISI	34
5.3. SEKTÖRÜN İTHALATINDA ZORUNLU BELGELER	34
5.4. SEKTÖRDE SEVK ÖNCESİ İNCELEME ZORUNLULUĞU VAR MIDIR? VARSA YETKİLENDİRİLMİŞ GÖZETİM ŞİRKETLERİ HANGİLERİDİR?	35
5.5. VARSA SEKTÖRDE İHALE YAYIMLAYAN KAMU KURUMLARI İLE İLGİLİ BİLGİLER	35
5.6. BURKİNA FASO’NUN, TÜRKİYE VE DİĞER ÜLKELERLE STA/TERCİHLİ TİCARET ANLAŞMALARI HAKKINDA BİLGİ	35
5.6.1. Türkiye ile İlişkiler.....	36
5.6.1.1. Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması (YKTK)	36
5.6.1.2. Genel İşbirliği Anlaşması.....	36
5.6.1.3. Karma Ekonomik Komisyonu (KEK).....	36
5.6.2. Diğer Ülkelerle İlişkiler	36
5.6.2.1. Batı Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu (ECOWAS).....	36
5.6.2.2. Batı Afrika Ekonomik ve Parasal Birliği (UEMOA)	36
5.7. SEKTÖRDE STANDARTLAR	37
5.7.1. Gıda Güvenliği Standartları.....	37
5.7.2. HACCP ve Hijyen Gereklilikleri.....	37
5.7.3. ISO Standartları.....	38
5.8. SEKTÖRDE ETİKETLEME-AMBALAJLAMA	38
5.9. LOJİSTİK (NAKLİYE SÜRESİ, EN FAZLA TERCİH EDİLEN TAŞIMA MODLARI, GÜZERGAHLAR V.B.).....	38
5.9.1. Deniz ve Karayolu Taşımacılığı:.....	38
5.9.2. Hava Taşımacılığı:.....	39
5.10. DAĞITIM KANALLARI	39

5.10.1.	<i>Geleneksel Dağıtım Kanalları</i>	40
5.10.2.	<i>Toptancılar ve Distribütörler</i>	40
5.10.3.	<i>Modern Perakende Kanalları</i>	40
5.10.4.	<i>Horeca Kanalı</i>	40
5.10.5.	<i>E-Ticaret (Sınır Ötesi E-Ticaret/E-İhracat)</i>	40
5.11.	TANITIM VE PAZARLAMA.....	41
5.12.	SEKTÖRDE TÜKETİCİ/ALICI TERCİHLERİ VE SON TRENDLER.....	42
5.12.1.	<i>Tüketici ve Alıcı Tercihleri</i>	42
5.12.1.1.	Fiyat ve Erişilebilirlik	42
5.12.1.2.	Kalite ve Gıda Güvenliği	42
5.12.1.3.	Geleneksel Tüketim Alışkanlıkları	42
5.12.1.4.	Marka Güveni	43
5.12.2.	<i>Son Trendler</i>	43
5.12.2.1.	İşlenmiş ve Paketlenmiş Gıdalara Artan Talep.....	43
5.12.2.2.	Sağlıklı ve Güvenilir Gıda Eğilimi	43
5.12.2.3.	Yerel Ürünlerin Değer Kazanması	43
5.12.2.4.	Modern Perakende ve Süpermarketlerin Yaygınlaşması	43
5.12.2.5.	Dijital Pazarlama ve Sosyal Medyanın Etkisi	43
5.12.2.6.	Kalite Belgelerine Sahip Ürünlere Yönelim	44
5.13.	SEKTÖRDE VERGİLER (GÜMRÜK VERGİSİ, KATMA DEĞER VERGİSİ, ÖZEL TÜKETİM VERGİSİ, İLAVE GÜMRÜK VERGİSİ, ANTI DAMPİNG VERGİSİ V.B.)	44
5.13.1.	<i>Gümrük Vergileri</i>	44
5.13.2.	<i>Katma Değer Vergisi (KDV):</i>	45
6.	BURKİNA FASO’NUN GIDA SEKTÖRÜNDE TÜRK İHRACATÇILARI BEKLEYEN FIRSATLAR.....	45
7.	BURKİNA FASO’NUN GIDA SEKTÖRÜNDE TÜRK İHRACATÇILARI BEKLEYEN TEHDİTLER	47
7.1.	REKABETİN ARTMASI.....	47
7.2.	DÜŞÜK SATIN ALMA GÜCÜ	47
7.3.	LOJİSTİK VE TEDARİK ZİNCİRİ SORUNLARI.....	47
7.4.	DÖVİZ KURU VE FİNANSAL RİSKLER	48
7.5.	TEKNİK MEVZUAT VE BELGELENDİRME GEREKLİLİKLERİ.....	48
7.6.	YEREL ÜRETİMİN DESTEKLENMESİ	48
7.7.	TÜKETİCİ TERCİHLERİNDEKİ DEĞİŞİM	48
8.	BURKİNA FASO GIDA SEKTÖRÜNDE İHRACATIN ARTIRILMASI İÇİN FİRMALARA ÖNERİLER	48
8.1.	YEREL İTHALATÇILAR VE DİSTRİBÜTÖRLERLE İŞ BİRLİĞİ KURULMASI	49
8.2.	REKABETÇİ FİYATLANDIRMA STRATEJİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ.....	49
8.3.	GÜÇLÜ DAĞITIM VE LOJİSTİK AĞLARININ OLUŞTURULMASI	49
8.4.	KALİTE VE GIDA GÜVENLİĞİNİN ÖN PLANA ÇIKARILMASI	49

8.5.	YEREL TÜKETİCİ TERCİHLERİNİN ANALİZ EDİLMESİ	49
8.6.	DEVLET DESTEKLERİ VE FİNANSMAN İMKÂNLARINDAN YARARLANILMASI	49
8.6.1.	<i>Gıda İşleme Teknolojileri ve Ekipmanlarının Tanıtılması</i>	50
8.7.	PAZARLAMA VE TANITIM FAALİYETLERİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ	50
8.8.	HOReCA SEKTÖRÜNE YÖNELİK ÖZEL STRATEJİLER GELİŞTİRİLMESİ.....	50
8.9.	YEREL YATIRIM VE ORTAK ÜRETİM MODELLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	50
9.	GENEL DEĞERLENDİRME.....	50
10.	EKLER	52
11.	KAYNAKÇA	53

TABLOLAR.....	No
TABLO 1: ORTALAMA ÜRETİCİ FİYATLARI	9
TABLO 2: GIDA SEKTÖRÜNÜN GSYİH'E KATKISI	12
TABLO 3: BAŞLICA GIDA İHRACAT ÜRÜNLERİ	15
TABLO 4:SUSAM (120740) İHRACATİNDE BURKİNA FASO'NUN İHRACAT GERÇEKLEŞTİRDİĞİ İLK 10 ÜLKE.....	16
TABLO 5: CANLI HAYVAN (01) İHRACATİNDE BURKİNA FASO'NUN İHRACAT GERÇEKLEŞTİRDİĞİ İLK 10 ÜLKE	16
TABLO 6:MANGO (080450) İHRACATİNDE BURKİNA FASO'NUN İHRACAT GERÇEKLEŞTİRDİĞİ İLK 10 ÜLKE.....	17
TABLO 7: KAJU (080131) İHRACATINDA BURKİNA FASO'NUN İHRACAT GERÇEKLEŞTİRDİĞİ İLK 10 ÜLKE	18
TABLO 8: BAŞLICA GIDA İTHALAT ÜRÜNLERİ	19
TABLO 9: PİRİNÇ İTHALATINDA BURKİNA FASO'NUN İTHALAT GERÇEKLEŞTİRDİĞİ EN FAZLA İLK 10 ÜLKE	19
TABLO 10: BUĞDAY İTHALATINDA BURKİNA FASO'NUN EN FAZLA İTHALAT GERÇEKLEŞTİRDİĞİ İLK 10 ÜLKE.....	20
TABLO 11: HAYVANSAL VE BİTKİSEL YAĞ İTHALATINDA BURKİNA FASO'NUN EN FAZLA İTHALAT GERÇEKLEŞTİRDİĞİ İLK 10 ÜLKE	21
TABLO 12: ŞEKER İTHALATINDA BURKİNA FASO'NUN EN FAZLA İTHALAT GERÇEKLEŞTİRDİĞİ İLK 10 ÜLKE	21
TABLO 13:SÜT VE SÜT ÜRÜNLERİ İTHALATINDA BURKİNA FASO'NUN EN FAZLA İTHALAT GERÇEKLEŞTİRDİĞİ İLK 10 ÜLKE	22
TABLO 14: MAKARNA İTHALATINDA BURKİNA FASO'NUN EN FAZLA İTHALAT GERÇEKLEŞTİRDİĞİ İLK 10 ÜLKE	23
TABLO 15: MEYVE SUYU İTHALATINDA BURKİNA FASO'NUN EN FAZLA İTHALAT GERÇEKLEŞTİRDİĞİ İLK 10 ÜLKE	23
TABLO 16: GIDA SEKTÖRÜNDE BURKİNA FASO'NUN EN FAZLA İTHALAT YAPTIĞI ÜRÜNLER.....	24
TABLO 17: GIDA SEKTÖRÜNDE BURKİNA FASO'NUN EN FAZLA İHRACAT YAPTIĞI ÜRÜNLER	25
TABLO 18: BURKİNA FASO'NUN BALIK İTHALAT GÖSTERGELESİ.....	26
TABLO 19: BURKİNA FASO DONDURULMUŞ BALIK İTHALATIN YILLARA BAĞLI BÜYÜMESİ	27
TABLO 20: BALIK İTHALATINDA BURKİNA FASO'NUN EN FAZLA İTHALAT GERÇEKLEŞTİRDİĞİ İLK 10 ÜLKE.....	27
TABLO 21: TAZE BALIK İTHALATINDA BURKİNA FASO'NUN EN FAZLA İTHALAT GERÇEKLEŞTİRDİĞİ İLK 10 ÜLKE	28
TABLO 22: DONDURULMUŞ BALIK İTHALATINDA BURKİNA FASO'NUN EN FAZLA İTHALAT GERÇEKLEŞTİRDİĞİ İLK 10 ÜLKE	28
TABLO 23: BALIK İTHALATI YAPAN FIRMA BİLGİLERİ	29
TABLO 24: GIDA SEKTÖRÜNDE TÜRKİYE'NİN BURKİNA FASO'YA İHRACAT DEĞERLERİ (1.000 \$)	30
TABLO 25: GIDA SEKTÖRÜNDE TÜRKİYE'NİN BURKİNA FASO'YA İHRACAT MİKTARLARI (TON)	31

ŞEKİLLER TABLOSU	No
ŞEKİL 1: GIDA SEKTÖRÜNÜN GSYİH'E KATKISI	13
ŞEKİL 2: TÜRKİYE'DEN BURKİNA FASO'YA ÜRÜN NAKLİYE GÜZERGAHI.....	39
ŞEKİL 3: BURKİNA FASO GIDA SEKTÖRÜNÜN DAĞITIM KANALI YAPISI	41
ŞEKİL 4: BURKİNA FASO GÜMRÜK VERGİSİ SORGULAMA SİSTEMİNİN GÖRÜNTÜSÜ	45

1. GİRİŞ

Dürüst insanlar ülkesi anlamına gelen Burkina Faso, Batı Afrika'nın denize kıyısı olmayan ülkelerinden biridir. Kuzey ve batıda Mali, doğuda Nijer, güneyde ise Fildişi Sahili, Gana, Togo ve Benin ile komşudur. Başkenti Ouagadougou olup ülkenin ekonomik, idari ve ticari merkezidir. Yaklaşık 274.200 km² yüzölçümüne sahip olan Burkina Faso, Sahra Çölü'nün güneyinde yer alan Sahel kuşağının bir parçasıdır. Ülkenin iklimi kuzeyden güneye doğru değişmekte olup, kuzey bölgelerde kurak ve yarı kurak koşullar hâkimken güney kesimlerde daha yüksek yağış miktarları görülmektedir. Bu iklimsel özellikler tarımsal üretim çeşitliliğini, verimliliğini ve gıda sektörünün yapısını doğrudan etkilemektedir.

2025 yılı sonu itibarıyla yaklaşık 24,5 milyon nüfusa sahip olan Burkina Faso, genç ve hızla büyüyen bir demografik yapıya sahiptir. Artan nüfus, kentleşme ve değişen tüketim alışkanlıkları, ülkede gıda ürünlerine olan talebin sürekli yükselmesine neden olmaktadır. Bu durum, gıda üretimi, işleme, depolama ve dağıtım faaliyetlerinin ekonomik kalkınma açısından stratejik önemini daha da artırmaktadır.

Burkina Faso ekonomisinde tarım sektörü, belirleyici bir role sahip olup, nüfusun büyük bölümünün geçim kaynağını oluşturmaktadır. Tarımsal üretim; tahıllar, yağlı tohumlar, meyve-sebzeler ve hayvansal ürünler bakımından ülkenin gıda sanayisine temel hammadde sağlamaktadır. Başta mısır, pirinç, darı, sorgum, susam, yer fıstığı, mango ve hayvansal ürünler olmak üzere birçok tarımsal ürün, hem iç tüketimde hem de ihracatta önemli bir yere sahiptir.

Son yıllarda Burkina Faso Hükümeti, gıda güvenliğini güçlendirmek, yerel üretimi artırmak ve tarıma dayalı sanayilerin gelişimini desteklemek amacıyla çeşitli politika ve programlar uygulamaya koymuştur. “2023-2025 Tarım, Hayvancılık ve Balıkçılık Seferberliği” kapsamında temel gıda ürünlerinin üretiminin artırılması, tarımsal değer zincirlerinin güçlendirilmesi ve agro-sanayi yatırımlarının teşvik edilmesi hedeflenmektedir. Aynı zamanda uluslararası kalkınma kuruluşlarının desteğiyle yürütülen projeler, tarımsal verimliliğin artırılması, modern üretim tekniklerinin yaygınlaştırılması ve gıda işleme kapasitesinin geliştirilmesine katkı sağlamaktadır.

Bununla birlikte Burkina Faso gıda sektörü, iklim değişikliği, kuraklık, altyapı yetersizlikleri, depolama ve soğuk zincir eksiklikleri, lojistik sorunlar ve bazı bölgelerde yaşanan güvenlik kaynaklı zorluklar gibi çeşitli yapısal engellerle karşı karşıyadır. Bu durum, üretim maliyetlerini artırmakta ve gıda tedarik zincirlerinin etkinliğini sınırlandırmaktadır. Buna rağmen, yerel üretimin geliştirilmesi, tarımsal ürünlerin işlenerek katma değerli ürünlere dönüştürülmesi ve ithalata bağımlılığın azaltılması yönündeki çalışmalar sektörün büyüme potansiyelini güçlendirmektedir.

Özellikle susam işleme, bitkisel yağ üretimi, pirinç ve mısır işleme tesisleri, meyve-sebze işleme sanayi, süt ürünleri ve et işleme faaliyetleri, Gıda sektörü, Burkina Faso'nun gelecekteki büyüme alanları arasında öne çıkmaktadır. Artan iç talep, bölgesel ihracat fırsatları ve yatırım teşvikleri, sektörün hem yerli hem de yabancı yatırımcılar açısından cazibesini artırmaktadır.

Bu rapor, Burkina Faso gıda sektörünün mevcut yapısını, üretim kapasitesini, temel alt sektörlerini, ticaret performansını, karşılaştığı zorlukları ve sunduğu yatırım fırsatlarını kapsamlı bir şekilde incelemektedir. Raporun amacı, sektörün mevcut pazar durumunu ortaya koymak ve Burkina Faso'nun gıda sanayisindeki gelişim potansiyeline ilişkin kapsamlı bir değerlendirme sunmaktır.

2. BURKINA FASO GIDA SEKTÖRÜ

2.1. Gıda Sektöründe Üretim

Burkina Faso gıda sektörünün temelini tarımsal ve hayvansal üretim oluşturmaktadır. Tarım sektörü ülke ekonomisinde önemli bir yere sahip olup, gıda sanayisinin başlıca hammadde kaynağını sağlamaktadır. Aynı zamanda nüfusun büyük bir bölümünün geçim kaynağını oluşturan sektör, kırsal kalkınma ve gıda güvenliği açısından stratejik öneme sahiptir (FAO, 2014; IFAD, 2024).

Tahıl üretimi, Burkina Faso gıda sektörünün en önemli üretim alanlarından biridir. Başta mısır, pirinç, darı ve sorgum olmak üzere çeşitli tahıl ürünleri ülke genelinde yaygın olarak yetiştirilmektedir. Özellikle darı ve sorgum kırsal bölgelerde temel gıda maddeleri arasında yer alırken, mısır hem insan tüketiminde hem de hayvan yemi üretiminde kullanılmaktadır. Pirinç ise artan kentleşme ve nüfus artışı nedeniyle talebi sürekli yükselen stratejik ürünlerden biri olarak öne çıkmaktadır (World Bank, 2022; FAO, 2014).

Yağlı tohumlar, ülkenin tarımsal üretiminde ve gıda sektöründe önemli bir yere sahiptir. Özellikle susam ve pamuk, Burkina Faso'nun uluslararası pazarlarda rekabet gücüne sahip olduğu başlıca tarımsal ürünlerden biridir. Bunun yanında yer fıstığı ve soya fasulyesi üretimi de hem iç pazara yönelik tüketimde hem de bitkisel yağ üretiminde kullanılmaktadır. Son yıllarda bu ürünlerin işlenerek katma değerli ürünlere dönüştürülmesine yönelik yatırımların artış gösterdiği gözlemlenmektedir (World Bank, 2017).

Meyve ve sebze üretimi, Burkina Faso gıda sektörünün gelişmekte olan alanlarından biridir. Mango ülkenin en önemli meyve ürünlerinden biri olup hem taze tüketimde hem de kurutulmuş ve işlenmiş ürün olarak değerlendirilmektedir. Bunun yanı sıra soğan, domates, bamya, lahana ve patates gibi ürünler iç pazardaki tüketimin karşılanmasında önemli rol oynamaktadır. Meyve ve sebze işleme faaliyetleri ise agro-sanayi sektörünün gelişmesine katkı sağlamaktadır (FAO, 2014).

Hayvancılık sektörü, Burkina Faso'nun gıda üretim zincirinin önemli bileşenlerinden biridir. Büyükbaş ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliği ülkenin birçok bölgesinde yaygın olarak yapılmaktadır. Sığır, koyun ve keçi yetiştiriciliğinin yanı sıra kanatlı hayvan üretimi de son yıllarda artış göstermektedir. Hayvancılık faaliyetleri et ve süt ürünleri sanayisinin gelişimini desteklerken, aynı zamanda bölgesel ticarete canlı hayvan ihracatına katkı sağlamaktadır (World Bank, 2022; IFAD, 2024). Hayvancılık faaliyetleri genelde küçük çiftlikler aracılığıyla gerçekleştirilmekte olup modern çiftlik ve kesimhaneler yeni yeni hayata geçirilmektedir.

Burkina Faso'da gıda işleme sanayisi gelişmekte olan bir sektör olmakla birlikte üretimin önemli bir kısmı hâlen ham veya düşük düzeyde işlenmiş ürünler şeklinde pazara sunulmaktadır. Bununla birlikte pirinç işleme tesisleri, un fabrikaları, bitkisel yağ üretim tesisleri, süt işleme işletmeleri ve meyve-sebze işleme tesislerine yönelik yatırımların artmasıyla birlikte yerel katma değer in yükseltilmesi hedeflenmektedir (World Bank, 2017).

Genel olarak değerlendirildiğinde, Burkina Faso'nun gıda üretim kapasitesi önemli bir büyüme potansiyeline sahiptir. Hükümet tarafından uygulanan tarımsal kalkınma programları, sulama yatırımları, baraj rehabilitasyonları, modern üretim tekniklerinin yaygınlaştırılması ve özel sektör yatırımları sayesinde üretim hacminin önümüzdeki yıllarda daha da artması beklenmektedir. Bu gelişmeler, ülkenin gıda güvenliğinin güçlendirilmesine ve agro-endüstriyel dönüşüm sürecinin hızlanmasına katkı sağlayacaktır (FAO, 2014; World Bank, 2017).

2.2. Gıda Sektöründe Ortalama Üretici Fiyatları

Burkina Faso gıda sektöründe üretici fiyatları; iklim koşulları, hasat dönemleri, iç piyasa arz-talep dengesi, lojistik maliyetler, güvenlik koşulları ve uluslararası emtia fiyatları gibi birçok faktörden etkilenmektedir. Özellikle tahıl ürünleri ve yağlı tohumlar hem gıda güvenliği hem de ihracat gelirleri açısından stratejik öneme sahip olduklarından fiyat hareketleri yakından takip edilmektedir (FEWS NET, 2024).

Tahıl ürünleri içerisinde darı, sorgum, mısır ve pirinç en yaygın üretilen ürünler arasında yer almaktadır. Bu ürünlerin üretici fiyatları bölgelere, hasat verimliliğine ve pazara erişim koşullarına göre değişiklik göstermektedir. Son yıllarda güvenlik sorunları ve iklim kaynaklı üretim dalgalanmaları nedeniyle özellikle tahıl fiyatlarında dönemsel artışlar gözlemlenmiştir (FEWS NET, 2024).

Pirinç, Burkina Faso'da stratejik öneme sahip ürünlerden biri olup, yerel üretimin talebi tam olarak karşılayamaması nedeniyle fiyatlar üzerinde ithalat maliyetlerinin de etkisi bulunmaktadır. Hükümet, zaman zaman hem üreticileri korumak hem de tüketici fiyatlarını dengelemek amacıyla taban ve tavan fiyat uygulamalarına başvurmaktadır (Ecofin Agency, 2026).

Yağlı tohumlar arasında yer alan susam ise Burkina Faso'nun en önemli tarımsal ihracat ürünlerinden biridir. Susam fiyatları büyük ölçüde uluslararası piyasalardaki talebe bağlı olarak şekillenmektedir. Özellikle Çin ve Hindistan gibi büyük ithalatçı ülkelerdeki talep değişimleri, üretici fiyatları üzerinde doğrudan etkili olmaktadır. 2025/2026 sezonu için hükümet tarafından açıklanan susam taban fiyatı kilogram başına 535 CFA Frangı olarak belirlenmiştir. Bu rakam bir önceki sezona göre yaklaşık %14 oranında düşüş göstermiştir (Milling Middle East & Africa, 2025).

Aşağıdaki tablo, Burkina Faso'da başlıca tarımsal ve gıda ürünlerine ilişkin ortalama üretici fiyatlarını göstermektedir. Fiyatlar dönemsel değişiklik gösterebilmekte olup, farklı bölgelerde farklı seviyelerde oluşabilmektedir.

Tablo 1: Ortalama Üretici Fiyatları

Ürün	Ortalama Üretici Fiyatı (CFA/kg)	Ortalama Üretici Fiyatı (USD/kg)*
Mısır	180 – 250	0.30 – 0.42
Darı (Millet)	220 – 300	0.37 – 0.50
Sorgum	200 – 280	0.33 – 0.47
Pirinç (çeltik)	250 – 400	0.42 – 0.67
Yer Fıstığı	350 – 550	0.58 – 0.92
Soya Fasulyesi	250 – 450	0.42 – 0.75
Susam	535 – 700	0.89 – 1.17
Mango	100 – 250	0.17 – 0.42
Domates	150 – 350	0.25 – 0.58
Soğan	200 – 450	0.33 – 0.75

*USD karşılıkları yaklaşık kur üzerinden hesaplanmıştır ve piyasa koşullarına göre değişiklik gösterebilir.

Burkina Faso'da üretici fiyatları, hasat dönemlerinde arzın artmasıyla birlikte düşüş eğilimi gösterirken, kuraklık, ulaşım sorunları veya güvenlik kaynaklı arz daralmalarında önemli ölçüde yükselebilmektedir. Özellikle tahıl ve yağlı tohum ürünlerinde fiyat istikrarının sağlanması amacıyla hükümet ve uluslararası kuruluşlar tarafından çeşitli piyasa destek mekanizmaları uygulanmaktadır. Bunun yanında depolama kapasitesinin artırılması, tarımsal kooperatiflerin güçlendirilmesi ve işleme sanayisinin geliştirilmesi, üreticilerin gelir seviyelerinin yükseltilmesi açısından önemli görülmektedir (FAO, 2024; FEWS NET, 2024).

2.3. Burkina Faso Gıda Sektöründe Üretici Yerli Firmalar ve Üretici Birlikleri/Dernekleri

Burkina Faso gıda sektörü, tarımsal üreticiler, kooperatifler, meslek birlikleri ve gıda işleme şirketlerinden oluşan geniş bir paydaş ağına sahiptir. Ülkede gıda üretiminin önemli bir bölümü küçük ölçekli aile işletmeleri tarafından gerçekleştirilmekte olup, üreticilerin pazara erişimini kolaylaştırmak

ve ürün kalitesini artırmak amacıyla çeşitli birlikler ve kooperatifler faaliyet göstermektedir (UNAPROSEB, 2025; APEX-B, 2022).

2.3.1. Üretici Birlikleri ve Meslek Kuruluşları

Burkina Faso'da tarımsal üreticilerin örgütlenmesi özellikle susam, pirinç, mısır, meyve-sebze ve hayvancılık sektörlerinde yaygındır. Ülkenin en güçlü tarımsal örgütlerinden biri olan **Union Nationale des Producteurs de Sésame du Burkina Faso (UNAPROSEB)**, yaklaşık 50.000 üreticiyi temsil etmekte ve ulusal susam üretiminin önemli bir bölümünü kapsamaktadır. Birlik; üretim kalitesinin artırılması, üreticilerin eğitimi, pazarlama faaliyetlerinin geliştirilmesi ve üyelerinin ekonomik çıkarlarının korunması amacıyla faaliyet göstermektedir (UNAPROSEB, 2025).

Susam sektöründe faaliyet gösteren bir diğer önemli yapı ise **Interprofession Sésame du Burkina Faso (INTERSEB)**'dir. INTERSEB, üreticileri, işleyicileri ve ihracatçıları aynı çatı altında bir araya getiren ulusal bir meslek kuruluşudur. Kuruluş; kalite standartlarının geliştirilmesi, sektörün uluslararası pazarlardaki rekabet gücünün artırılması ve susam değer zincirinin güçlendirilmesi amacıyla çalışmalar yürütmektedir (APEX-B, 2022; LeFaso.net, 2021).

Meyve ve sebze sektöründe ise çok sayıda bölgesel üretici kooperatifi faaliyet göstermektedir. Özellikle mango üreticileri ve işleyicileri, ihracata yönelik üretimin geliştirilmesi amacıyla çeşitli birlikler altında örgütlenmiştir. Bu birlikler, sertifikasyon, kalite kontrol ve ihracat bağlantılarının kurulmasında önemli rol oynamaktadır (BioStar Afrique, 2024).

Hayvancılık sektöründe ise üreticiler çeşitli yetiştirici birlikleri ve kooperatifler aracılığıyla örgütlenmektedir. Özellikle sığır, koyun, keçi ve kanatlı hayvan yetiştiriciliği alanlarında faaliyet gösteren üretici birlikleri, veterinerlik hizmetleri, yem temini ve pazarlama faaliyetlerinde üyelerine destek sağlamaktadır.

2.3.2. Yerli Gıda İşleme ve Üretici Firmaları

Burkina Faso gıda sektöründe faaliyet gösteren yerli firmalar genellikle tarımsal ürün işleme, meyve-sebze işleme, yağ üretimi, un üretimi ve hayvansal ürünler alanlarında yoğunlaşmaktadır.

Ülkenin önde gelen agro-sanayi şirketlerinden biri olan **Burkinature**, organik susam, kuru mango ve diğer tarımsal ürünlerin işlenmesi ve ihracatı alanında faaliyet göstermektedir. Şirket, çok sayıda üretici kooperatifiyle iş birliği yaparak sürdürülebilir üretim modellerinin geliştirilmesine katkı sağlamaktadır (Burkinature, 2025).

Mango işleme sektöründe faaliyet gösteren önemli işletmelerden biri olan **Agro Burkina**, özellikle organik mango ve meyve-sebze ürünlerinin işlenmesi konusunda uzmanlaşmıştır. Şirket, hem iç pazara hem de ihracata yönelik üretim gerçekleştirmektedir (BioStar Afrique, 2024).

Hayvancılık ve yumurta üretimi alanında faaliyet gösteren **Moablaou S.A.**, Burkina Faso'nun en tanınmış yerli tarımsal işletmelerinden biridir. Şirket, ülkenin modern kanatlı hayvancılık sektörünün gelişiminde önemli rol oynamış ve yumurta üretiminde ulusal ölçekte önemli bir pazar payına ulaşmıştır (Moablaou, 2019).

Ülke genelinde bulunan ve müşavirliğimizde mevcut gıda sektörü firma listesi ek 1 'de verilmiştir.

2.3.3. Devlet Firmaları

2023 yılı itibarıyla devletin önemli gördüğü sektörlerde çeşitli firmalar kurulmaktadır. Gıda sektöründe faaliyette olan iki kamu şirketi bulunmaktadır. Birincisi Faso Kosam'dır. Aralık 2024'te kurulmuştur. Ülke genelinde kurulu üretim tesisleri ağı aracılığıyla yerel sütün işlenmesi ve pazarlanmasını görev edinmiştir. Faso Kosam, yerel sütün değerini artırmak ve ülkenin ithalata olan bağımlılığını azaltmak amacıyla kurulmuş bir Burkina Faso devlet şirkettir. Toplanan sütü, pastörize taze süt, yoğurt ve peynir gibi süt ürünlerine dönüştürmektedir. Diğeri ise Faso Yaar'dır. Faso Yaar, yaşam maliyetini düzenlemek amacıyla Nisan 2025'te kurulan bir Burkina Faso devlet şirkettir. Ülke genelinde onlarca mağazada şeker, yağ, sabun ve pirinç gibi temel tüketim ürünlerini sosyal ve düzenlenmiş fiyatlarla sunmaktadır.

2.4. Gıda Sektörünün Ekonomik Önemi (GSYİH'ya Katkı, Oluşturulan İstihdam, Vb.)

Burkina Faso ekonomisinde gıda sektörü, tarım ve hayvancılık faaliyetleri ile bunlara bağlı işleme sanayilerini kapsayan stratejik sektörlerden biridir. Ülke ekonomisi büyük ölçüde tarımsal üretime dayalı olup, gıda sektörünün performansı ekonomik büyüme, istihdam, ihracat gelirleri ve gıda güvenliği üzerinde doğrudan etkili olmaktadır (World Bank, 2025).

Tarım, ormancılık ve balıkçılık faaliyetlerini kapsayan tarımsal sektörün Burkina Faso gayri safi yurtiçi hasılasına (GSYİH) katkısı 2024 yılında yaklaşık %20,9 olarak gerçekleşmiştir. Tarımsal katma değerın aynı yıl yaklaşık 4,3 milyar ABD doları düzeyinde olduğu tahmin edilmektedir. Bu oran, dünya ortalamasının oldukça üzerinde olup tarım ve gıda sektörünün ülke ekonomisindeki merkezi rolünü ortaya koymaktadır (World Bank, 2025a; The Global Economy, 2025). Ayrıca, tarımsal katma değerin 2024 yılında yıllık bazda yaklaşık %11 oranında büyümesi, sektörün ekonomik büyümeye olan katkısını daha da güçlendirmiştir (World Bank, 2025b).

Gıda sektörü istihdam açısından da Burkina Faso'nun en önemli ekonomik faaliyet alanlarından biridir. Dünya Bankası ve Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu (IFAD) verilerine göre, ülke iş gücünün önemli bir bölümü tarım, hayvancılık ve gıda üretimi ile bağlantılı faaliyetlerde çalışmaktadır. Özellikle kırsal bölgelerde yaşayan nüfusun temel gelir kaynağı tarımsal faaliyetlerdir. Tarım ve hayvancılık

sektörleri doğrudan ve dolaylı olarak milyonlarca kişiye istihdam sağlamakta ve kırsal yoksulluğun azaltılmasında kritik bir rol oynamaktadır (IFAD, 2025; World Bank, 2025c).

Gıda sektörü aynı zamanda Burkina Faso'nun dış ticaret performansına önemli katkılar sağlamaktadır. Susam, pamuk, canlı hayvan, mango ve çeşitli tarımsal ürünler ülkenin başlıca ihracat kalemleri arasında yer almaktadır. Özellikle susam üretimi ve ihracatı son yıllarda önemli bir büyüme göstermiş olup, Çin ve Hindistan gibi büyük pazarlara yapılan ihracat ülkeye önemli döviz girdisi sağlamaktadır. Tarımsal üretim ve gıda işleme faaliyetlerinin geliştirilmesi, ihracat gelirlerinin artırılması ve ekonomik çeşitlendirmenin desteklenmesi açısından öncelikli politika alanlarından biri olarak değerlendirilmektedir (World Bank, 2026).

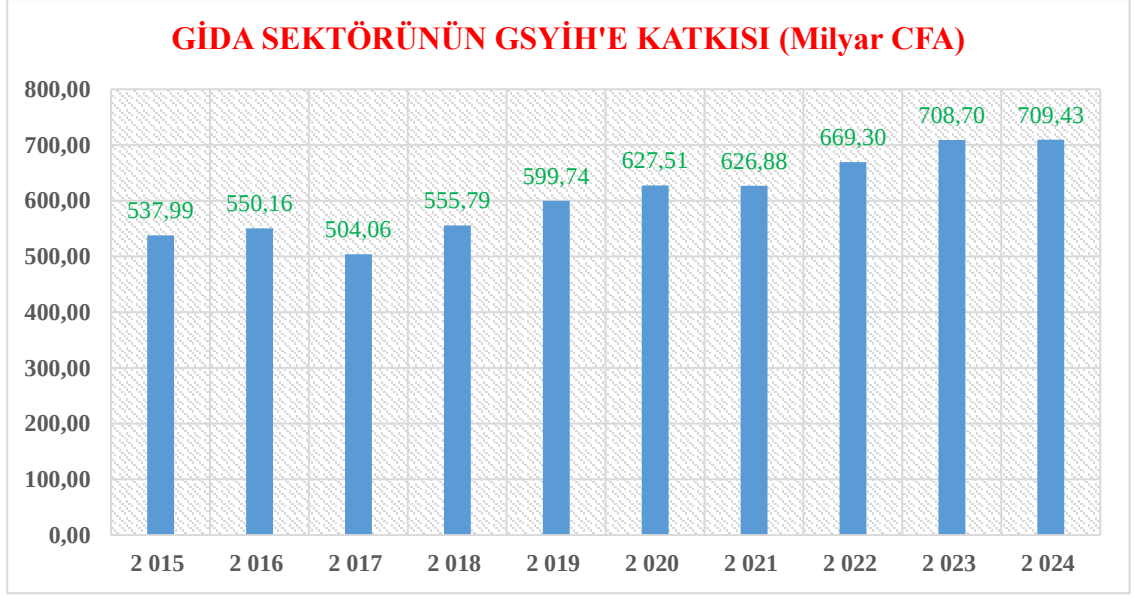
Bununla birlikte, gıda sektörü yalnızca bir üretim ve istihdam kaynağı değil, aynı zamanda ülkenin gıda güvenliğinin sağlanmasında da temel bir role sahiptir. Hızla artan nüfus ve kentleşme, gıda talebini sürekli artırırken, hükümet tarafından yürütülen tarımsal dönüşüm programları üretim kapasitesinin artırılmasını hedeflemektedir. Dünya Bankası tarafından 2026 yılında onaylanan yaklaşık 215,9 milyon ABD doları tutarındaki Burkina Faso Tarımsal Dönüşüm Projesi, gıda güvenliğinin güçlendirilmesi, istihdam yaratılması ve özel sektör yatırımlarının teşvik edilmesi amacıyla yürütülen önemli girişimlerden biridir (World Bank, 2026).

Burkina Faso gıda sektörü, ülke ekonomisinin temel dayanaklarından biri olup GSYİH'ya sağladığı katkı, oluşturduğu istihdam, ihracat gelirlerine etkisi ve gıda güvenliğindeki rolü nedeniyle stratejik önem taşımaktadır. Tarımsal üretim kapasitesinin artırılması, gıda işleme sanayisinin geliştirilmesi ve değer zincirlerinin güçlendirilmesi, sektörün önümüzdeki yıllarda ekonomik kalkınmaya daha fazla katkı sağlamasını mümkün kılacaktır. Gıda sektörünün ülke Gayri Safi Yurt İçi Hasılasına yıllara göre katkısı Tablo 2’de ve Şekil 1’de gösterilmiştir.

Tablo 2: Gıda Sektörünün GSYİH'e Katkısı

YILLAR	2 015	2 016	2 017	2 018	2 019	2 020	2 021	2 022	2 023	2 024
Gıda Sektörünün GSYİH'e Katkısı (Milyar CFA)	537,99	550,16	504,06	555,79	599,74	627,51	626,88	669,30	708,70	709,43

Kaynak : INSD/ DSSE/SSECERE

Şekil 1: Gıda Sektörünün GSYİH'e Katkısı

Kaynak : INSD/ DSSE/SSECERE

2.5. Burkina Faso Gıda Sektöründe Perakende ve Toptan Satışlara İlişkin Bilgiler

Burkina Faso'da gıda ürünlerinin dağıtımı büyük ölçüde geleneksel pazarlar, toptancı ağları, yarı organize dağıtım kanalları ve giderek gelişen modern perakende işletmeleri aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Ülkede gıda ticaretinin önemli bir bölümü hâlen kayıt dışı veya yarı kayıtlı yapılar üzerinden yürütülmekte olup, geleneksel pazarlar hem üreticiler hem de tüketiciler açısından temel ticaret noktaları olarak işlev görmektedir (FEWS NET, 2017).

2.5.1. Toptan Satış Yapısı

Burkina Faso'da tarımsal ve gıda ürünlerinin toptan ticareti, üretim bölgelerinden kent merkezlerine uzanan çok katmanlı bir dağıtım sistemi üzerinden yürütülmektedir. Üreticilerden ürün toplayan aracı tüccarlar, ürünleri bölgesel toplama merkezlerine ve ardından büyük şehirlerde bulunan toptan pazarlara ulaştırmaktadır. Özellikle Ouagadougou ve Bobo-Dioulasso, ülkenin başlıca toptan ticaret merkezleri konumundadır (ResearchGate, 2005; FEWS NET, 2017).

Toptan ticaret ağı; tahıllar, sebze ve meyveler, yağlı tohumlar, hayvansal ürünler ve işlenmiş gıda ürünlerinin ülke genelinde dağıtımında önemli rol oynamaktadır. Özellikle mısır, pirinç, darı, sorgum ve susam gibi ürünler, üretim bölgelerinden toptancılar aracılığıyla tüketim merkezlerine sevk edilmektedir. Son yıllarda depolama ve lojistik altyapısındaki gelişmelere rağmen, ürün kayıpları ve taşıma maliyetleri sektörün önemli sorunları arasında yer almaktadır (FEWS NET, 2017).

2.5.2. Perakende Satış Yapısı

Perakende satışlar ağırlıklı olarak geleneksel açık pazarlar, mahalle dükkânları, küçük marketler ve sokak satıcıları tarafından gerçekleştirilmektedir. Özellikle kırsal bölgelerde ve küçük şehirlerde tüketicilerin büyük bölümü günlük gıda ihtiyaçlarını geleneksel pazarlardan karşılamaktadır. Bu yapı, ülkenin gıda dağıtım sisteminin temelini oluşturmaktadır.

Başkent Ouagadougou'da bulunan Rood Wooko (Büyük Pazar), ülkenin en büyük ticaret merkezlerinden biri olup hem perakende hem de toptan satış faaliyetlerinin yoğun olarak gerçekleştirildiği bir merkezdir. Pazar, binlerce işletmeyi bünyesinde barındırmakta ve gıda ürünleri başta olmak üzere çok çeşitli ürünlerin ticaretine ev sahipliği yapmaktadır. Benzer şekilde Bobo-Dioulasso'daki büyük şehir pazarları da ülkenin batı bölgesindeki gıda ticaretinin merkezleri arasında yer almaktadır (Rood Wooko, 2025).

2.5.3. Modern Perakende Kanalları

Son yıllarda kentleşme, gelir seviyelerindeki artış ve tüketim alışkanlıklarındaki değişimlere bağlı olarak modern perakende sektörü de gelişme göstermektedir. Özellikle Ouagadougou ve Bobo-Dioulasso'da süpermarketler, mini market zincirleri ve organize perakende işletmeleri yaygınlaşmaya başlamıştır. Bununla birlikte modern perakendenin toplam gıda satışları içerisindeki payı hâlen sınırlı olup, geleneksel pazarlar baskın konumunu korumaktadır.

Modern perakende işletmeleri genellikle ithal işlenmiş gıda ürünleri, içecekler, süt ürünleri, dondurulmuş gıdalar ve paketlenmiş tüketim ürünleri üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bu işletmelerin tedarik zincirleri çoğunlukla ithalatçılar, ulusal distribütörler ve büyük toptancılar aracılığıyla yürütülmektedir.

Ülkede halihazırda **Marina Market** adı altında bir adet süpermarket zinciri faaliyet göstermektedir. Ağırlıklı olarak Fransa'dan ithal edilen malların yer aldığı firmanın Başkent Vagadugu'da 3 adet süpermarketi, 1 adet de grosmarketi (Super U), Bobo-Dioulasso'da ise 2 süper market, 1 adet gros market (Super U) bulunmaktadır. Ayrıca, **Alimentation Bon Samaritan** ve **Alimentation Privilege** isimli iki adet ekonomi marketler zinciri tüm ülkede yaygın şekilde faaliyet göstermektedir. Alimentation Bon Samaritan'ın ülke genelinde toplam 13 şubesi, Alimentation Privilege'in ise 7 şubesi bulunmaktadır.

3. BURKİNA FASO'NUN GIDA SEKTÖRÜNDE DİŞ TİCARETİ

Burkina Faso'nun gıda sektöründeki dış ticareti, ülkenin tarımsal üretim kapasitesi, tüketim alışkanlıkları ve gıda güvenliği politikaları doğrultusunda şekillenmektedir. Ülke, bazı tarımsal ürünlerde önemli bir ihracatçı konumunda bulunurken, özellikle temel tüketim ürünlerinde ithalata

bağımlılığını sürdürmektedir. Gıda sektöründeki dış ticaret yapısı incelendiğinde, yağlı tohumlar, canlı hayvanlar, meyve ve sebzeler ihracatta öne çıkarken; pirinç, buğday, bitkisel yağlar, şeker ve makarna gibi ürünler ithalatta önemli yer tutmaktadır (OEC, 2025; FAO, 2023).

3.1. Başlıca Gıda İhracat Ürünleri

Burkina Faso'nun gıda sektöründeki en önemli ihracat ürünlerinden biri susamdır. Son yıllarda susam, pamuk ve kaju fıstığı ile birlikte ülkenin başlıca tarımsal ihracat ürünleri arasında yer almakta olup özellikle Çin, Hindistan, Türkiye ve diğer Asya ülkelerine ihraç edilmektedir (Milling Middle East & Africa, 2025).

Canlı hayvan ihracatı da Burkina Faso'nun geleneksel dış ticaret faaliyetleri arasında önemli bir yere sahiptir. Özellikle sığır, koyun ve keçiler başta olmak üzere canlı hayvanlar; Fildişi Sahili, Gana, Togo ve Benin gibi komşu ülkelere ihraç edilmektedir. Canlı hayvan ihracatı, ülkenin toplam ihracat gelirleri içerisinde önemli bir pay oluşturmaktadır (Trading Economics, 2025; Ecofin Agency, 2026).

Mango, soğan ve domates gibi tarımsal ürünler de bölgesel ticarete önemli ihraç kalemleri arasında yer almaktadır. Özellikle Burkina Faso'nun soğan ve domates üretimi Batı Afrika bölgesinde rekabetçi bir konuma sahiptir. Gana başta olmak üzere komşu ülkelere önemli miktarlarda sebze ihracatı gerçekleştirilmektedir (OECD, 2025). Başlıca gıda ihracat ürünleri aşağıdaki tabloda özetlenmiştir:

Tablo 3: Başlıca Gıda İhracat Ürünleri

Ürün	Başlıca İhraç Pazarları
Susam	Çin, Hindistan, Türkiye, Japonya
Canlı Hayvan (Sığır, Koyun, Keçi)	Fildişi Sahili, Gana, Benin, Togo
Kaju Fıstığı	Vietnam, Hindistan
Mango	Avrupa Birliği Ülkeleri, Fildişi Sahili
Soğan	Gana, Togo, Nijer
Domates	Gana, Togo

3.1.1. Susam İhracatında Ülkenin En Fazla İhracat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke

120740 GTİP kodlu susam ihracatında Burkina Faso'nun ihracat gerçekleştirdiği ilk 10 ülke Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4: Susam (120740) ihracatinde Burkina Faso'nun ihracat Gerçekleştirdiği ilk 10

Ülke

SIRA	ÜLKE	İhracat Değeri (X1000\$)*	Oran (%) (İhracat Değeri/Toplam İhracat)
	Dünya Geneli	100464	0,91%
1	Togo	38979	0,35%
2	Singapur	27641	0,25%
3	Çin	13747	0,12%
4	Japonya	9081	0,08%
5	Gana	7767	0,07%
6	Fildişi Sahili	2201	0,02%
7	Birleşik Arap Emirlikleri	856	0,01%
8	Hollanda	128	0,00%
9	İsrail	64	0,00%
10	Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti		0,00%
.	.	.	.
.	.	.	.
.	.	.	.
39	Türkiye		0,00%

*İhracat değerleri 2025 yılı içindir.

Kaynak: Trademap-direcdata/Burkina Faso

3.1.2. Canlı Hayvanda En Fazla İhracat Gerçekleştirilen İlk 10 Ülke

01 GTİP kodlu canlı hayvan ihracatında Burkina Faso'nun ihracat gerçekleştirdiği ilk 10 ülke Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5: Canlı Hayvan (01) ihracatinde Burkina Faso'nun ihracat Gerçekleştirdiği ilk

10 Ülke

SIRA	ÜLKE	İhracat Değeri (X1000\$)*	Oran (%) (İhracat Değeri/Toplam İhracat)
	Toplam Satış	18217	0,16%
1	Gana	9754	0,09%
2	Fildişi Sahili	8251	0,07%
3	Mali	104	0,00%
4	Togo	91	0,00%
5	Senegal	9	0,00%

6	Benin	7	0,00%
7	Amerika Birleşik Devletleri'ne bağlı küçük uzak adalar		0,00%
8	Andorra		0,00%
9	Bahreyn		0,00%
10	Brunei Darussalam		0,00%

*İhracat değerleri 2025 yılı içindir.

Kaynak: Trademap-direcdata/Burkina Faso

Not: Burkina Faso'dan canlı hayvan ihracatı Mayıs 2026'da geçici olarak yasaklanmıştır.

3.1.3. Mangoda En Fazla İhracat Gerçekleştirilen İlk 10 Ülke

080450 GTİP kodlu mango ihracatında Burkina Faso'nun ihracat gerçekleştirdiği ilk 10 ülke Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6:Mango (080450) ihracatında Burkina Faso'nun ihracat Gerçekleştirdiği ilk 10 Ülke

SIRA	ÜLKE	İhracat Değeri (X1000\$)	Oran (%) (İhracat Değeri/Toplam İhracat)
	Toplam	55138	0,50%
1	Almanya	14649	0,13%
2	Hollanda	10258	0,09%
3	Birleşik Krallık	8178	0,07%
4	Gana	6878	0,06%
5	Amerika Birleşik Devletleri	4153	0,04%
6	İspanya	2523	0,02%
7	Fransa	2487	0,02%
8	Fas	1872	0,02%
9	Meksika	1689	0,02%
10	Türkiye	567	0,01%

*İhracat değerleri 2025 yılı içindir.

Kaynak: Trademap-direcdata/Burkina Faso

3.1.4. Kajuda En Fazla İhracat Gerçekleştirilen İlk 10 Ülke

080131 GTİP kodlu kaju ihracatında Burkina Faso'nun ihracat gerçekleştirdiği ilk 10 ülke Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7: Kaju (080131) ihracatında Burkina Faso'nun ihracat Gerçekleştirdiği ilk 10 Ülke

SIRA	ÜLKE	İhracat Değeri (X1000\$)	Oran (%) (İhracat Değeri/Toplam İhracat)
	Toplam	226600	2,05%
1	Togo	79788	0,72%
2	Gana	50740	0,46%
3	Birleşik Arap Emirlikleri	44937	0,41%
4	Hindistan	36047	0,33%
5	Singapur	14913	0,13%
6	Cezayir	142	0,00%
7	Türkiye	33	0,00%
8	Avusturya		0,00%
9	Çin		0,00%
10	Fransa		0,00%

*İhracat değerleri 2025 yılı içindir.

Kaynak: Trademap-direcdata/Burkina Faso

3.2. Başlıca Gıda İthalat Ürünleri

Burkina Faso'nun gıda ithalatında en önemli ürün pirinç ve makarnadır. Kentleşme ve değişen tüketim alışkanlıkları nedeniyle pirinç ve makarna tüketimi son yıllarda önemli ölçüde artmış, buna karşın yerli üretim talebi karşılamakta yetersiz kalmıştır. Bu nedenle ülke, büyük miktarlarda pirinç ve makarna ithal etmektedir (Frontiers in Climate, 2025).

Buğday ve maya da Burkina Faso'nun temel ithalat ürünleri arasında yer almaktadır. Ülkenin iklim koşulları buğday üretimi için yeterince uygun olmadığından, ekmek ve unlu mamul sanayisinin ihtiyaçları büyük ölçüde ithalat yoluyla karşılanmaktadır (FFI Network, 2025; AfricaBib, 1988).

Bitkisel yağlar, şeker ve işlenmiş gıda ürünleri de ithal edilen diğer önemli ürün gruplarıdır. Özellikle palm yağı ve diğer rafine bitkisel yağ ürünleri, yerel üretimin yetersiz kalması nedeniyle dış pazarlardan temin edilmektedir. Bununla birlikte hükümet son yıllarda soya ve ayçiçeği işleme yatırımlarını teşvik ederek ithalata bağımlılığı azaltmayı hedeflemektedir (Milling Middle East & Africa, 2026).

Son yıllarda ülkede un fabrikası, makarna fabrikası, tavuk üretimi ve kesimhanesi gibi yatırımlar artmaya başlamıştır. Hükümet tarafından ithalat yerine yerli üretim teşvik edilmektedir. Un fabrikaları açılmaya başladığı için 2024 yılından itibaren un ithalatı geçici olarak durdurulmuştur. Hazır tavuk ve pirinç ithalatı da aynı şekilde 2025 yılından itibaren geçici olarak durdurulmuştur.

Başlıca gıda ithalat ürünleri aşağıdaki tabloda gösterilmektedir:

Tablo 8: Başlıca Gıda İthalat Ürünleri

Ürün	İthalatın Temel Nedeni
Pirinç	Yerli üretimin talebi karşılayamaması
Buğday ve Buğday Unu	Sınırlı yerli üretim
Bitkisel Yağlar	İşleme kapasitesinin yetersizliği
Şeker	İç üretimin sınırlı olması
İşlenmiş Gıda Ürünleri	Artan kentleşme ve tüketici talebi
Süt Ürünleri	Yetersiz sanayi kapasitesi
Maya	Yetersiz sanayi kapasitesi
Makarna	Yetersiz sanayi kapasitesi
Meyve Suları ve İçecekler	Yetersiz sanayi kapasitesi
Hazır Tavuk	Yetersiz üretim ve yetersiz sanayi kapasitesi

3.2.1. Pirinç ithalatında Burkina Faso'nun En Fazla İthalat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke

1006 GTİP numaralı pirinç ithalatında Burkina Faso'nun en fazla ithalat gerçekleştirdiği ilk 10 ülke

Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9: Pirinç ithalatında Burkina Faso'nun ithalat gerçekleştirdiği en fazla ilk 10 ülke

SIRA	ÜLKE	İthalat Değeri (X1000\$)*	Oran (%) (İthalat Değeri/Toplam İthalat)
	Toplam	148567	2,01%
1	Hindistan	67032	0,91%
2	Tayland	56409	0,76%
3	Amerika Birleşik Devletleri	7303	0,10%
4	Pakistan	4473	0,06%
5	Japonya	4080	0,06%
6	Çin	3349	0,05%
7	Myanmar	2427	0,03%
8	Vietnam	2128	0,03%
9	Panama	659	0,01%

10	Fildişi Sahili	322	0,00%
.	.	.	.
.	.	.	.
.	.	.	.
46	Türkiye		0,00%

*İhracat değerleri 2025 yılı içindir.

Kaynak: Trademap-direcdata/Burkina Faso

Not: Burkina Faso'ya pirinç ithalatı Nisan 2026'da geçici olarak yasaklanmıştır.

3.2.2. Buğday İthalatında Burkina Faso'nun En Fazla İthalat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke

1001 buğday ithalatında Burkina Faso'nun en fazla ithalat gerçekleştirdiği ilk 10 ülke Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10: Buğday ithalatında Burkina Faso'nun en fazla ithalat gerçekleştirdiği ilk 10 ülke

SIRA	ÜLKE	İthalat Değeri (X1000\$)*	Oran (%) (İthalat Değeri/Toplam İthalat)
	Toplam	119801	1,62%
1	Arjantin	47868	0,65%
2	Fransa	20077	0,27%
3	Rusya Federasyonu	15660	0,21%
4	Polonya	14786	0,20%
5	Amerika Birleşik Devletleri	10356	0,14%
6	Almanya	4918	0,07%
7	Litvanya	3330	0,05%
8	Romanya	2019	0,03%
9	Letonya	461	0,01%
10	Mali	325	0,00%
.	.	.	.
.	.	.	.
.	.	.	.
28	Türkiye		0,00%

*İhracat değerleri 2025 yılı içindir.

Kaynak: Trademap-direcdata/Burkina Faso

Not: Burkina Faso'ya buğday unu ithalatı 2024'te geçici olarak yasaklanmıştır.

3.2.3. Hayvansal Ve Bitkisel Yağ İthalatında Burkina Faso'nun En Fazla İthalat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke

15 GTİP numaralı hayvansal ve bitkisel yağ ithalatında Burkina Faso'nun en fazla ithalat gerçekleştirdiği ilk 10 ülke Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11: Hayvansal ve bitkisel yağ ithalatında Burkina Faso'nun en fazla ithalat gerçekleştirdiği ilk 10 ülke

SIRA	ÜLKE	İthalatı Değeri (X1000\$)*	Oran (%) (İthalatı Değeri/Toplam İthalatı)
	Toplam	53837	0,73%
1	Endonezya	20086	0,27%
2	Malezya	14324	0,19%
3	Fildişi Sahili	13729	0,19%
4	Amerika Birleşik Devletleri	2423	0,03%
5	Gana	736	0,01%
6	Senegal	602	0,01%
7	Hollanda	440	0,01%
8	Togo	420	0,01%
9	Ukrayna	353	0,00%
10	Fransa	298	0,00%
11	Türkiye	217	0,00%

*İhracat değerleri 2025 yılı içindir.

Kaynak: Trademap-direcdata/Burkina Faso

3.2.4. Şeker İthalatında Burkina Faso'nun En Fazla İthalat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke

17 GTİP numaralı şeker ithalatında Burkina Faso'nun en fazla ithalat gerçekleştirdiği ilk 10 ülke Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12: Şeker ithalatında Burkina Faso'nun en fazla ithalat gerçekleştirdiği ilk 10 ülke

SIRA	ÜLKE	İthalatı Değeri (X1000\$)	Oran (%) (İthalatı Değeri/Toplam İthalatı)
	Toplam	85894	1,16%
1	Brezilya	55560	0,75%
2	Fransa	7157	0,10%
3	Ukrayna	6815	0,09%
4	Guatemala	4020	0,05%

5	Hindistan	3099	0,04%
6	Almanya	2663	0,04%
7	Çin	1079	0,01%
8	Meksika	1024	0,01%
9	Mısır	915	0,01%
10	Polonya	808	0,01%
.	.	.	.
.	.	.	.
.	.	.	.
19	Türkiye	81	0,00%

3.2.5. Süt ve Süt Ürünleri İthalatında Burkina Faso'nun En Fazla İthalat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke

04 GTİP numaralı süt ve süt ürünleri ithalatında Burkina Faso'nun en fazla ithalat gerçekleştirdiği ilk 10 ülke Tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 13:Süt ve Süt Ürünleri ithalatında Burkina Faso'nun en fazla ithalat gerçekleştirdiği ilk 10 ülke

SIRA	ÜLKE	İthalatı Değeri (X1000\$)*	Oran (%) (İthalatı Değeri/Toplam İthalatı)
	Toplam	39437	0,53%
1	İrlanda	9328	0,13%
2	Fransa	5842	0,08%
3	Hollanda	4442	0,06%
4	Polonya	3771	0,05%
5	Arjantin	3498	0,05%
6	Malezya	2807	0,04%
7	Fildişi Sahili	2696	0,04%
8	Çin	1687	0,02%
9	Togo	1657	0,02%
10	Birleşik Arap Emirlikleri	984	0,01%
.	.	.	.
.	.	.	.
.	.	.	.
17	Türkiye	150	0,00%

*İhracat değerleri 2025 yılı içindir.

Kaynak: Trademap-direcdata/Burkina Faso

3.2.6. Makarna İthalatında Burkina Faso'nun En Fazla İthalat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke

1902 GTİP numaralı makarna ithalatında Burkina Faso'nun en fazla ithalat gerçekleştirdiği ilk 10 ülke Tablo 14'te verilmiştir.

Tablo 14: Makarna ithalatında Burkina Faso'nun en fazla ithalat gerçekleştirdiği ilk 10 ülke

SIRA	ÜLKE	İthalatı Değeri (X1000\$)*	Oran (%) (İthalatı Değeri/Toplam İthalatı)
	DÜNYA	39427	0,53%
1	Fildişi Sahili	29509	0,40%
2	Türkiye	7243	0,10%
3	İtalya	1245	0,02%
4	Fas	592	0,01%
5	Tunus	222	0,00%
6	Çin	181	0,00%
7	Mısır	155	0,00%
8	Fransa	142	0,00%
9	Nijerya	67	0,00%
10	Benin	35	0,00%

*İhracat değerleri 2025 yılı içindir.

Kaynak: Trademap-direcdata/Burkina Faso

3.2.7. Meyve Suyu İthalatında Burkina Faso'nun En Fazla İthalat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke

2009 GTİP numaralı meyve suyu ithalatında Burkina Faso'nun en fazla ithalat gerçekleştirdiği ilk 10 ülke Tablo 15'te verilmiştir.

Tablo 15: Meyve Suyu ithalatında Burkina Faso'nun en fazla ithalat gerçekleştirdiği ilk 10 ülke

SIRA	ÜLKE	İthalatı Değeri (X1000\$)*	Oran (%) (İthalatı Değeri/Toplam İthalatı)
	Toplam	3073	0,04%
1	Benin	714	0,01%
2	Gana	646	0,01%
3	Vietnam	371	0,01%
4	Avusturya	262	0,00%
5	İspanya	242	0,00%

6	Fransa	239	0,00%
7	Çin	152	0,00%
8	Türkiye	99	0,00%
9	Nijerya	96	0,00%
10	Almanya	55	0,00%

*İhracat değerleri 2025 yılı içindir.

Kaynak: Trademap-direcdata/Burkina Faso

3.3. Gıda Sektöründe Burkina Fasonun En Fazla İthalat Yaptığı Ürünler (10 ürün)

Burkina Faso'nun gıda sektöründe en fazla ithalat yaptığı ilk 10 ürünü Tablo 16'da verilmiştir.

Tablo 16: Gıda Sektöründe Burkina Faso'nun en Fazla İthalat Yaptığı Ürünler

Gümrük Tarife Kodu (2 Basamaklı)	Ürün Adı	İthalat Değeri (1000\$)*	Türkiye'den İthalatı (1000\$)*	Türkiye'den İthalatının Payı (%)
	Tüm Ürünler	7374670	177848	2,41%
'10	Tahıllar	269305	0	0,00%
'03	Balıklar, kabuklular, yumuşakçalar ve diğer suda yaşayan omurgasızlar	87765	0	0,00%
'17	Şekerler ve şekerlemeler	85894	232	0,27%
'21	Çeşitli yenilebilir hazır gıdalar	83312	4193	5,03%
'19	Tahıl, un, nişasta veya sütten yapılan hazır gıdalar; pastacılık ürünleri	57739	20289	35,14%
'15	Hayvansal, bitkisel veya mikrobiyal yağlar ve bunların parçalanma ürünleri; hazır yenilebilir yağlar; ...	53837	263	0,49%
'04	Süt ürünleri; kuş yumurtaları; doğal bal; başka bir yerde sınıflandırılmamış hayvansal kökenli yenilebilir ürünler ...	39437	2657	6,74%
'11	Değirmencilik ürünleri; malt; nişastalar; inülin; buğday gluteni	37321	19	0,05%
'22	İçecekler, alkollü içkiler ve sirke	24027	77	0,32%
'20	Sebze, meyve, kuruyemiş veya bitkilerin diğer kısımlarından yapılan hazırlıklar	13643	2	0,01%

*İhracat değerleri 2025 yılı içindir.

3.4. Gıda Sektöründe Burkina Faso’nun En Fazla İhracat Yaptığı Ürünler (10 ürün)

Burkina Faso’nun gıda sektöründe en fazla ihracat yaptığı ilk 10 ürüne Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17: Gıda Sektöründe Burkina Faso’nun en Fazla İhracat Yaptığı Ürünler

Tarife Pozisyonu	Ürün Adı	İhracat Değeri (1000\$)*	Türkiye’ye İhracatı (1000\$)*	Türkiye’ye İhracatının Payı (%)
	Tüm ürünler	11070059	7060	0,06%
'08	Yenilebilir meyve ve kuruyemişler; turuncgillerin veya kavunların kabukları	297931	2870	0,96%
'12	Yağlı tohumlar ve yağlı meyveler; çeşitli tahıllar, tohumlar ve meyveler; endüstriyel veya tıbbi ...	106435	3809	3,58%
'15	Hayvansal, bitkisel veya mikrobiyal yağlar ve bunların parçalanma ürünleri; hazırlanmış yenilebilir yağlar	71261	60	0,08%
'07	Yenilebilir sebzeler ve bazı kök ve yumrular	20699	0	0,00%
'22	İçecekler, alkollü içkiler ve sirke	19080	0	0,00%
'01	Canlı hayvanlar	18217	0	0,00%
'19	Tahıl, un, nişasta veya süttten yapılan hazırlıklar; pastacılık ürünleri	7324	0	0,00%
'10	Tahıllar	669	0	0,00%
'21	Çeşitli yenilebilir hazırlıklar	509	0	0,00%
'18	Kakao ve kakao hazırlıkları	479	0	0,00%

*İhracat değerleri 2025 yılı içindir.

3.5. Dondurulmuş ve Taze Balık Pazarı

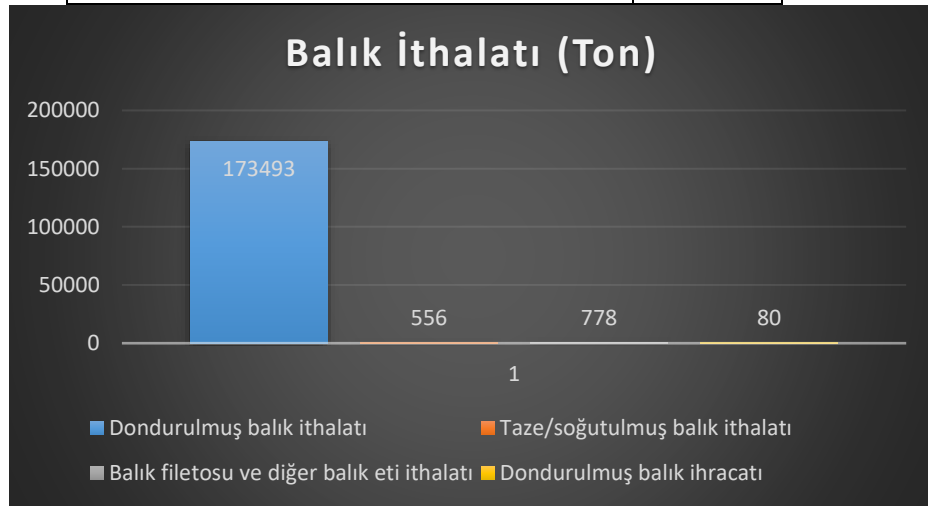
3.5.1. Genel Görünüm

Burkina Faso’da taze ve dondurulmuş balık tüketimi oldukça yaygındır. Burkina Faso balık pazarı, yerli üretimin hızla artırılmasına rağmen ithalata güçlü biçimde bağımlı bir yapı göstermektedir. Özellikle dondurulmuş balık, ithalatın ve kentsel tüketimin ana segmentini oluştururken; taze balık

pazarı daha çok yerli balıkçılık ve gelişmekte olan aquakültür üretimine dayanmaktadır. Hükümet de balığı, gıda egemenliği açısından stratejik sektörlerden biri olarak belirlemiştir. 2024 UEMOA verilerine göre Burkina Faso'nun toplam su ürünleri ithalatı yaklaşık 185.529 ton olup bunun 173.493 tonu dondurulmuş balık olmuştur. Buna karşılık taze veya soğutulmuş balık ithalatı yaklaşık 556 ton seviyesindedir. Dolayısıyla dış ticaret açısından pazarın açık ara en önemli bölümü dondurulmuş balıktır.

Tablo 18: Burkina Faso'nun Balık İthalat Göstergesi

Gösterge	2024 Ton
Toplam su ürünleri ithalatı	185529
Toplam balık ithalatı	185427
Dondurulmuş balık ithalatı	173493
Taze/soğutulmuş balık ithalatı	556
Balık filetosu ve diğer balık eti ithalatı	778
Dondurulmuş balık ihracatı	80

Bu rakamlara göre dondurulmuş balık, 2024'te toplam balık ithalat miktarının yaklaşık %93,6'sını oluşturmuştur. Bu durum, Burkina Faso pazarına ihracat yapmak isteyen firmalar açısından dondurulmuş balığın temel ticari segment olduğunu göstermektedir.

3.5.2. Dondurulmuş Balık İthalatındaki Büyüme

Dondurulmuş balık ithalatı son yıllarda belirgin şekilde artmıştır. Burkina Faso Gümrük Genel Müdürlüğü verilerini aktaran 2026 tarihli verilere göre ithalat 2021'de 147.057 ton iken 2025'te 200.912 tona ulaşmıştır. Aynı dönemde ithalat değeri 13,66 milyar FCFA'dan yaklaşık 48,98 milyar FCFA'ya çıkmıştır.

Tablo 19: Burkina Faso Dondurulmuş Balık İthalatın Yıllara Bağlı Büyümesi

Yıl	Dondurulmuş balık ithalatı	İthalat değeri
2021	147.057 ton	13,66 milyar FCFA
2022	150.046 ton	14,08 milyar FCFA
2023	151.886 ton	25,20 milyar FCFA
2024	173.493 ton	36,75 milyar FCFA
2025	200.912 ton	48,98 milyar FCFA

Böylece 2021-2025 döneminde ithalat miktarı yaklaşık %36,6 artmıştır. Beş yılda toplam 823.394 ton dondurulmuş balık ithal edilmiş ve bunun toplam değeri yaklaşık 138,67 milyar FCFA olmuştur. Bu gelişme, yerli üretimin artırılmasına yönelik politikalara rağmen Burkina Faso'nun kısa ve orta vadede önemli bir dondurulmuş balık ithalat pazarı olmaya devam ettiğine işaret etmektedir.

3.5.3. En önemli ürün: uskumru

Burkina Faso'nun dondurulmuş balık ithalatında uskumru (mackerel) son derece önemli bir yere sahiptir. Dünya Bankası WITS/UN Comtrade verilerine göre yalnızca HS 030374 kapsamındaki dondurulmuş uskumru ithalatı 2024 yılında yaklaşık 142.040 ton ve 45,54 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

3.5.4. Burkina Faso'nun Balık İthalat ile İlgili Partnerleri

03 GTİP numaralı balık ithalatında Burkina Faso'nun en fazla ithalat gerçekleştirdiği ilk 10 ülke Tablo 20'de verilmiştir.

Tablo 20: Balık ithalatında Burkina Faso'nun en fazla ithalat gerçekleştirdiği ilk 10 ülke

SIRA	ÜLKE	İthalatı Değeri (X1000\$)	Oran (%) (İthalatı Değeri/Toplam İthalatı)
	Dünya	87765	1,19%
1	Güney Kore	40001	0,54%
2	Peru	11964	0,16%
3	Kore	10631	0,14%
4	Fas	10432	0,14%
5	Senegal	5460	0,07%
6	Çin	5070	0,07%
7	Şili	1400	0,02%
8	Fildişi Sahilleri	1325	0,02%
9	Moritanya	1028	0,01%
10	Mali	95	0,00%

*İthalat değerleri 2025 yılı içindir.

0301 GTİP numaralı taze balık ithalatında Burkina Faso'nun en fazla ithalat gerçekleştirdiği ilk 10 ülke Tablo 21'de verilmiştir.

Tablo 21: Taze Balık ithalatında Burkina Faso'nun en fazla ithalat gerçekleştirdiği ilk 10 ülke

SIRA	ÜLKE	İthalatı Değeri (X1000\$)	Oran (%) (İthalatı Değeri/Toplam İthalatı)
	Dünya	23	0,00%
1	Tayland	6	0,00%
2	Fildişi Sahili	5	0,00%
3	Hollanda	5	0,00%
4	Çin	3	0,00%
5	Fransa	2	0,00%
6	Gana	2	0,00%
7	Benin		0,00%
8	Senegal		0,00%
9	İsveç		0,00%
10	Togo		0,00%

*İthalat değerleri 2025 yılı içindir.

0303 GTİP numaralı dondurulmuş balık ithalatında Burkina Faso'nun en fazla ithalat gerçekleştirdiği ilk 10 ülke Tablo 22'de verilmiştir.

Tablo 22: Dondurulmuş Balık ithalatında Burkina Faso'nun en fazla ithalat gerçekleştirdiği ilk 10 ülke

SIRA	ÜLKE	İthalatı Değeri (X1000\$)	Oran (%) (İthalat Değeri/Toplam İthalatı)
	Monde	84323	1,14%
	Güney Kore	40001	0,54%
	Peru	11964	0,16%
	Kore	10631	0,14%
	Fas	10432	0,14%
	Çin	4633	0,06%
	Senegal	2761	0,04%
	Şili	1377	0,02%
	Fildişi Sahilleri	1275	0,02%

	Moritanya	1028	0,01%
	Gambiya	71	0,00%

*İthalat değerleri 2025 yılı içindir.

Kaynak: Trademap-direcdata/Burkina Faso

Burkina Faso balık ithalatını yapan firma bilgileri Tablo 23 verilmiştir.

Tablo 23: Balık İthalatı Yapan Firma Bilgileri

Firma	Ürün	Telefon
HARD SARL	Uskumru/kızılşargın	+226 25330520
YOMEL FISH COMPANY	Dondurulmuş somon uskumru	+226 76592102
POISSONNERIE KAFAF	Dondurulmuş somon uskumru-sazan	+226 52003010
POISSONNERIE WAHAB BARKA	Dondurulmuş uskumru-sazan	+ 226 68446633
TRAORE POISSONNERIE MODERNE	Dondurulmuş somon uskumru	+226 67500509
QUALIMEATS SARL	Deniz ürünleri / dondurulmuş balık	+226 25 33 23 62
POISSONNERIE DU FASO	Dondurulmuş uskumru	+226 76 47 46 27
MARÉE FRAÎCHE	Taze ve derin dondurulmuş deniz ürünleri	+226 25 38 81 38 / +226 70 83 98 83 / +226 70 13 98 91
POISSONNERIE DJIGUIYA	Balık ve deniz ürünleri	+226 20 98 53 63 / +226 76 67 85 80
POISSONNERIE LE THON	Deniz ürünleri	+226 56 54 05 05
POISSONNERIE PINGEDBAMBA	Taze ve dondurulmuş balık	+226 72 81 04 15
LA PAYSANNE SARL	Deniz ürünleri	+226 75 89 35 35

3.5.5. Taze balık pazarı

Taze balık pazarı dondurulmuş balıktan farklı bir yapı göstermektedir. Burkina Faso denize kıyısı olmayan bir ülke olduğundan taze balığın önemli bölümü ülke içerisindeki göl, baraj ve diğer iç su kaynaklarındaki balıkçılık ile akuakültürden sağlanmaktadır. İthal taze/soğutulmuş balığın pazar içerisindeki payı oldukça küçüktür. WITS verilerindeki HS 030269 kategorisinde 2024 yılında yalnızca 281 ton civarında ithalat görülmekte; Çin, Tayland ve Fildişi Sahili başlıca kaynak ülkeler olarak yer almaktadır.

3.5.6. Yerli Üretim

Burkina Faso Hükümeti son yıllarda balık üretimini stratejik bir sektör haline getirmiştir. Offensive Agropastorale et Halieutique (OAPH) programı kapsamında başlangıçtaki temel hedeflerden biri, ülkenin balık tüketim ihtiyacının %50'sinin yerli üretimle karşılanmasıydı. Bu kapsamda özellikle balık yetiştiriciliği, yüzer kafes sistemleri, yavru balık üretimi ve balık yemi üretimine yatırım yapılmaktadır. 2025 yılında ulusal balık üretimi 58.476 tona ulaşmıştır. Hükümetin belirlediği hedef ise 100.000 ton seviyesidir. Mart 2026'da Bobo-Dioulasso'da endüstriyel balık yemi üretim tesisleri de devreye alınmıştır.

4. SEKTÖRDE TÜRKİYE'NİN İHRACATI (DEĞER VE MİKTAR)

4.1. Gıda Sektöründe Türkiye'nin Burkina Faso'ya İhracatı (1.000 \$)

Gıda sektöründe Türkiye'nin Burkina Faso'ya ihracat değerleri Dolar (\$) bazında Tablo 24'de verilmiştir.

Tablo 24: Gıda Sektöründe Türkiye'nin Burkina Faso'ya ihracat Değerleri (1.000 \$)

SIRA	Gümrük Tarife Kodu (2 Basamaklı)	Ürün Adı	2021	2022	2023	2024	2025*
1	'19	Tahıl, un, nişasta veya süttten yapılan hazırlıklar; pastacılık ürünleri	6533	11543	6963	10212	20289
2	'21	Çeşitli yenilebilir hazırlıklar	2474	3413	4340	5289	4193
3	'04	Süt ürünleri; kuş yumurtaları; doğal bal; başka bir yerde sınıflandırılmamış hayvansal kökenli yenilebilir ürünler ...	97	0	343	1304	2657
4	'18	Kakao ve kakao müstahzarları	1412	667	1123	645	1132
5	'15	Hayvansal, bitkisel veya mikrobiyal yağlar ve bunların parçalanma ürünleri; hazırlanmış yenilebilir yağlar; ...	209	213	161	101	263
6	'17	Şekerler ve şekerlemeler	280	717	330	6	232

7	'02	Et ve yenilebilir sakatat	0	0	0	59	115
8	'16	Et, balık, kabuklu deniz ürünleri, yumuşakçalar veya diğer suda yaşayan omurgasız hayvanlardan yapılan müstahzarlar veya	67	0	13	0	107
9	'22	İçecekler, alkollü içkiler ve sirke	143	109	194	69	77
10	'09	Kahve, çay, maté ve baharatlar	171	46	110	155	36
TOPLAM			11386	16708	13577	17840	29101

*Sıralama 2025 değerlerine göre yapılmıştır..

Kaynak: Trademap-direcdata/Türkiye

4.2. Sektörde Ülkemizin Ülkeye İhracatı (Miktar ton)

Gıda sektöründe Türkiye'nin Burkina Faso'ya ihracat miktarları (ton)

Tablo 25'te verilmiştir.

Tablo 25: Gıda Sektöründe Türkiye'nin Burkina Faso'ya İhracat Miktarları (ton)

SIRA	Gümrük Tarife Kodu (2 Basamaklı)	Ürün Adı	2021	2022	2023	2024	2025
1	'19	Tahıl, un, nişasta veya sütten yapılan hazırlıklar; pastacılık ürünleri	10095	15676	10833	17233	35049
2	'21	Çeşitli yenilebilir hazırlıklar	1085	1279	1633	2094	1561
3	'04	Süt ürünleri; kuş yumurtaları; doğal bal; başka bir yerde sınıflandırılmamış hayvansal kökenli yenilebilir ürünler ...	40	0	64	230	409
4	'18	Kakao ve kakao müstahzarları	717	291	478	278	447
5	'15	Hayvansal, bitkisel veya mikrobiyal yağlar ve bunların parçalanma ürünleri; hazırlanmış yenilebilir yağlar; ...	109	109	105	78	135
6	'17	Şekerler ve şekerlemeler	564	1058	211	3	89
7	'02	Et ve yenilebilir sakatat	0	0	0	79	162
8	'16	Et, balık, kabuklu deniz ürünleri, yumuşakçalar veya diğer suda yaşayan	25	0	18	0	59

		omurgasız hayvanlardan yapılan müstahzarlar					
9	'22	İçecekler, alkollü içkiler ve sirke	239	218	266	167	255
10	'09	Kahve, çay, maté ve baharatlar	75	17	46	57	19
TOPLAM (ton)			12949	18648	13654	20219	38185

*Sıralama 2025 değerlerine göre yapılmıştır.

Kaynak: Trademap-direcdata/Burkina Faso

5. SEKTÖRDE İHRACAT YOLUYLA PAZARA GİRİŞ

5.1. Sektör İçin Hedef Bölgeler/Şehirler/Eyaletler

Burkina Faso'da gıda sektörünün coğrafi dağılımı; nüfus yoğunluğu, tarımsal üretim kapasitesi, sanayi altyapısı, lojistik ağlar ve tüketim merkezlerinin konumuna göre şekillenmektedir. Ülkede hem üretim hem de ticaret açısından öne çıkan bölgeler, gıda sektöründeki yatırımlar ve ticari faaliyetler açısından önemli fırsatlar sunmaktadır. Özellikle büyük şehirler, tarımsal üretim havzaları ve sınır ticaretinin yoğun olduğu bölgeler sektörün gelişiminde stratejik rol oynamaktadır.

5.1.1. Ouagadougou (Başkent ve En Büyük Şehir)

Başkent olan Ouagadougou, yaklaşık 4 milyonluk nüfusuyla ülkenin en büyük tüketim merkezi ve ticaret üssüdür. Şehir; gıda ürünlerinin toptan ve perakende dağıtımının merkezi konumunda olup, modern perakende işletmeleri, süpermarketler, depolama tesisleri ve lojistik firmalarının büyük bölümü burada bulunmaktadır. Ouagadougou aynı zamanda ithal gıda ürünlerinin ülkeye girişinden sonra ulusal dağıtımının gerçekleştirildiği başlıca merkezlerden biridir. Bu nedenle gıda işleme tesisleri, dağıtım merkezleri ve soğuk hava depoları için en cazip yatırım lokasyonlarından biri olarak değerlendirilmektedir.

5.1.2. Bobo-Dioulasso (Sanayi ve Ticaret Merkezi)

Bobo-Dioulasso, Burkina Faso'nun ikinci büyük şehri ve ülkenin en önemli tarımsal üretim ve ticaret merkezlerinden biridir. Özellikle meyve-sebze üretimi, tahıl ticareti ve gıda işleme faaliyetleri bakımından stratejik öneme sahiptir. Bölge, ülkenin en verimli tarım alanlarının bir kısmını barındırmakta olup mango, mısır, pirinç ve sebze üretiminde öne çıkmaktadır. Ayrıca Fildişi Sahili'ne olan ulaşım bağlantıları sayesinde ihracat faaliyetlerinde önemli bir rol üstlenmektedir.

5.1.3. Banfora (Turizm ve Tarımsal Kalkınma Bölgesi)

Banfora, özellikle mango üretimi ve meyve işleme sanayisi açısından ülkenin en önemli şehirlerinden biridir. Bölgedeki iklim koşulları meyvecilik faaliyetleri için elverişli olup, Burkina

Faso'nun ihraç ettiği mangoların önemli bir kısmı bu bölgede üretilmektedir. Bölge aynı zamanda Fildişi Sahili sınırına yakın olması nedeniyle dış ticaret ve lojistik açısından avantaj sağlamaktadır.

5.1.4. Bankui Bölgesi- Dedougou

Bankui, ülkenin en önemli tahıl üretim merkezlerinden biridir. Mısır, sorgum, darı ve pirinç üretimi bakımından öne çıkan bölge, gıda güvenliği açısından stratejik önem taşımaktadır. Sulama projelerinin yaygınlaşması ve tarımsal destek programlarının uygulanması sayesinde bölgenin üretim kapasitesi son yıllarda önemli ölçüde artmıştır.

5.1.5. Koudougou (Üniversite ve Eğitim Merkezi)

Koudougou, tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin yoğun olarak gerçekleştirildiği şehirler arasında yer almaktadır. Nando bölgesi, özellikle tahıl üretimi ve küçükbaş hayvancılık açısından önemli bir üretim merkezidir. Artan nüfus ve gelişen ulaşım altyapısı sayesinde gıda işleme yatırımları için de potansiyel taşımaktadır.

5.1.6. Nakambe Bölgesi-Tenkodogo

Nakambe, Togo ve Gana sınırlarına yakın konumu nedeniyle bölgesel ticarete önemli bir yere sahiptir. Bölge, tahıl üretimi ve canlı hayvan ticaretinin yanı sıra sınır ticareti sayesinde gıda ürünlerinin dağıtımında önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle komşu ülkelere yönelik tarımsal ürün ihracatında stratejik bir geçiş noktası olarak değerlendirilmektedir.

5.1.7. Liptako Bölgesi-Dori

Liptako, hayvancılık faaliyetlerinin yoğun olarak yürütüldüğü bölgelerden biridir. Kurak iklim koşulları nedeniyle bitkisel üretim sınırlı olmakla birlikte, büyükbaş ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliği bölge ekonomisinin temel faaliyetleri arasında yer almaktadır. Canlı hayvan ticareti ve et üretimi açısından önemli bir potansiyel taşımaktadır.

5.1.8. Kuilse Bölgesi-Kaya

Kaya, Kuilse Bölgesi'nin başkenti olup Burkina Faso'nun kuzey ve doğu bölgelerine açılan önemli ticaret merkezlerinden biridir. Şehir, özellikle darı, sorgum, mısır ve baklagillerin ticaretinde önemli bir rol oynamaktadır. Ayrıca büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık faaliyetleri bölge ekonomisinin temel unsurları arasında yer almaktadır. Kaya, Ouagadougou'ya olan yakınlığı ve ülkenin kuzey kesimlerine uzanan ulaşım ağları üzerindeki konumu sayesinde önemli bir lojistik ve dağıtım merkezi niteliği taşımaktadır. Son yıllarda bölgedeki nüfus artışı ve iç göç hareketleri nedeniyle gıda talebi yükselmiş, bu durum ticari faaliyetlerin gelişmesini desteklemiştir. Gıda depolama tesisleri, tahıl ticareti ve hayvansal ürünlerin pazarlanması açısından şehir önemli yatırım fırsatları sunmaktadır.

5.1.9. 4.9. Yaadga Bölgesi–Ouahigouya

Ouahigouya, Yaadga Bölgesi'nin başkenti olup ülkenin kuzeyindeki en önemli tarımsal ve ticari merkezlerden biridir. Şehir özellikle soğan üretimi ve ticareti ile tanınmaktadır. Ouahigouya ve çevresi, Burkina Faso'nun en önemli soğan üretim havzalarından biri olup ürünler ülkenin farklı bölgelerine ve komşu ülkelere sevk edilmektedir. Bunun yanında darı, sorgum ve mısır üretimi ile hayvancılık faaliyetleri de bölge ekonomisinde önemli yer tutmaktadır. Mali sınırına yakın konumu nedeniyle Ouahigouya, sınır ticareti ve bölgesel gıda ticareti açısından stratejik bir merkez olarak değerlendirilmektedir. Tarımsal ürün depolama, işleme ve dağıtım faaliyetleri bakımından önemli bir potansiyele sahiptir.

5.2. Sektörde Önde Gelen Firmalar ve Pazarın Yapısı

Burkina Faso gıda sektörü, büyük ölçüde tarımsal üretime dayalı bir yapıya sahip olup çok sayıda küçük üretici, kooperatif, tüccar ve orta ölçekli gıda işleme işletmesinden oluşmaktadır. Son yıllarda tarımsal ürün işleme faaliyetlerinin gelişmesiyle birlikte susam, bitkisel yağ, tahıl işleme, meyve-sebze işleme ve kanatlı hayvan üretimi alanlarında faaliyet gösteren yerli firmaların sayısı artmıştır.

Pazar yapısı incelendiğinde, üretimin önemli bir bölümünün küçük aile işletmeleri tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. Ancak ürünlerin pazarlanması, işlenmesi ve ihracatı daha çok kooperatifler, üretici birlikleri ve özel sektör şirketleri aracılığıyla yürütülmektedir. Özellikle susam, mango, kaju, tahıllar ve hayvansal ürünler sektörün öne çıkan faaliyet alanlarıdır.

Gıda sektöründe faaliyet gösteren başlıca yerli firmalar arasında Agro Burkina, Moablaou S.A., Société Nouvelle Huilerie et Savonnerie Citec (SN Citec), Société de Transformation Alimentaire (STA) ve çeşitli tahıl işleme şirketleri yer almaktadır. Bu firmalar hem iç pazara hem de bölgesel pazarlara yönelik üretim gerçekleştirmektedir.

Ülke genelinde faaliyette bulunan ve müşavirliğimizde mevcut olan gıda firma listesi Ek 1'de verilmiştir.

5.3. Sektörün İthalatında Zorunlu Belgeler

Burkina Faso'ya gıda ürünleri ihracatı yaparken, genel olarak aşağıdaki belgelerin hazırlanması gerekmektedir:

- **Ticari Fatura:** Satıcı ve alıcının bilgileri, malın tanımı, miktarı, birim fiyatı ve toplam değeri gibi detayları içeren belgedir.
- **Menşe Şahadetnamesi (Certificat of Origin):** Malın üretildiği ülkeyi gösteren belgedir.
- **Paket Listesi:** Gönderilen malların ambalaj detaylarını, ağırlıklarını ve boyutlarını gösteren listedir.

- **Konşimento (Bill of Lading):** Taşıyıcı firma tarafından düzenlenen ve malın taşındığını gösteren belgedir.
- **Proforma Fatura:** Satıcı tarafından alıcıya gönderilen ve teklif niteliği taşıyan ön faturadır.
- **Kontrol Belgesi:** İthal edilecek malın standartlara uygunluğunu gösteren belgedir.
- **Sağlık Sertifikası (Health Certificate):** İnsan tüketimine yönelik gıda ürünlerinde, ürünlerin insan sağlığı açısından uygun olduğunu gösteren resmi sağlık sertifikası talep edilmektedir.
- **Bitki Sağlık Sertifikası (Phytosanitary Certificate):** Tahıllar, bakliyatlar, meyveler, sebzeler, tohumlar ve diğer bitkisel ürünler için bitki sağlık sertifikası zorunludur. Sertifika, ürünlerin zararlı organizmalardan arındırılmış olduğunu göstermektedir.
- **Veteriner Sağlık Sertifikası:** Et, et ürünleri, süt ürünleri, yumurta ve diğer hayvansal kökenli gıda ürünlerinde veteriner sağlık sertifikası talep edilmektedir. Bu belge, ürünlerin hayvan hastalıkları yönünden güvenli olduğunu teyit etmektedir.

Bu belgeler, ithalat sürecinde gümrük işlemlerinin sorunsuz ilerlemesi için önemlidir.

5.4. Sektörde sevk öncesi inceleme zorunluluğu var mıdır? Varsa yetkilendirilmiş gözetim şirketleri hangileridir?

Genel olarak sevk öncesi kontrol zorunluluğu yoktur.

5.5. Varsa Sektörde İhale Yayımlayan Kamu Kurumları ile İlgili Bilgiler

Burkina Faso’da yayımlanan ihaleler sektör farketmeksizin **Direction Générale du Controle des Marchés Publics et des Engagements Financiers** isimli kurum tarafından günlük olarak yayımlanmaktadır. İhaleler bu linkten (<https://www.dgcmef.gov.bf/>) takip edilebilir. Kurumun bilgileri aşağıdaki gibidir:

Adres: 392 Avenue Ho Chi Minh

Tel: (+226) 70 26 79 12/ (+226) 64 90 65 56

Email: scrpdgcmef@gmail.com

5.6. Burkina Faso’nun, Türkiye ve Diğer Ülkelerle STA/Tercihli Ticaret Anlaşmaları Hakkında Bilgi

Burkina Faso’nun Türkiye ve diğer ülkelerle olan Serbest Ticaret Anlaşmaları (STA) ve Tercihli Ticaret Anlaşmaları hakkında aşağıdaki bilgiler mevcuttur:

5.6.1. Türkiye ile İlişkiler

5.6.1.1. Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması (YKTK)

Türkiye ile Burkina Faso arasında 11 Nisan 2019 tarihinde YKTK Anlaşması imzalanmış olup, iç onay süreci devam etmektedir.

5.6.1.2. Genel İşbirliği Anlaşması

İki ülke arasında 1 Ağustos 2006 tarihinde Genel İşbirliği Anlaşması imzalanmış ve 16 Şubat 2011 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

5.6.1.3. Karma Ekonomik Komisyonu (KEK)

Türkiye-Burkina Faso KEK 2. Dönem Toplantısı 3 Ekim 2019 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Bu anlaşmalar, iki ülke arasındaki ekonomik ve ticari ilişkilerin geliştirilmesine katkı sağlamaktadır.

5.6.2. Diğer Ülkelerle İlişkiler

5.6.2.1. Batı Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu (ECOWAS)

Burkina Faso, ECOWAS üyesiydi ve bu topluluk içindeki ülkelerle serbest ticaret anlaşmalarına sahiptir. ECOWAS, üye ülkeler arasında ekonomik entegrasyonu teşvik etmektedir. 29 Ocak 2025 tarihi itibarıyla Burkina Faso, Mali ve Nijer ECOWAS'tan resmi olarak ayrılmıştır. Bu üç ülke Confédération de l'Alliance des États du Sahel (AES) birliğini kurup aralarında serbest ticaret sağlamaktadırlar. Bu ülkeler ECOWAS'tan resmi olarak ayrılmış olsalar da ECOWAS'ın 29 Ocak 2025'te yayınladığı duyuruya göre yeni bir duyuruya kadar AES ülkeleri ile ilişkileri aynen devam edeceğini belirtmiştir.

5.6.2.2. Batı Afrika Ekonomik ve Parasal Birliği (UEMOA)

Burkina Faso, UEMOA üyesidir ve bu birliğe üye ülkeler arasında ortak para birimi (CFA Frangı) ve serbest ticaret anlaşmaları bulunmaktadır. UEMOA, üye ülkeler arasında ekonomik entegrasyonu ve ortak para politikasını desteklemektedir (İstanbul Africa Trade Company, 2023).

Bu bölgesel anlaşmalar, Burkina Faso'nun Batı Afrika'daki ticaret ilişkilerini güçlendirmektedir.

Türkiye'nin ECOWAS ile bir Serbest Ticaret Anlaşması müzakerelerine başlama arzusu 2010 yılında iletilmiş, ancak henüz bir anlaşma imzalanmamıştır.

Sonuç olarak, Burkina Faso'nun Türkiye ile doğrudan bir Serbest Ticaret Anlaşması bulunmamasıyla birlikte, bölgesel ekonomik topluluklar aracılığıyla çeşitli ticaret anlaşmalarına taraf olduğu görülmektedir.

5.7. Sektörde Standartlar

Burkina Faso'da gıda sektörüne ilişkin standartlar ve teknik düzenlemeler, hem ulusal mevzuat hem de ülkenin üyesi olduğu bölgesel ve uluslararası kuruluşlar tarafından belirlenen kurallar çerçevesinde uygulanmaktadır. Gıda güvenliğinin sağlanması, tüketici sağlığının korunması, ticaretin kolaylaştırılması ve uluslararası pazarlara erişimin artırılması amacıyla ürün kalitesi, hijyen, etiketleme, ambalajlama ve uygunluk değerlendirme süreçlerine ilişkin çeşitli standartlar yürürlükte (Codex Alimentarius Commission, 2024; WTO, 2025).

Burkina Faso, Batı Afrika Ekonomik ve Parasal Birliği (UEMOA/WAEMU) üyesi olarak, bölgesel düzeyde kabul edilen teknik düzenlemeleri ve standartları uygulamaktadır. Bu çerçevede gıda ürünlerinin üretimi, işlenmesi, depolanması, taşınması ve pazarlanması süreçlerinde ortak kalite ve güvenlik kriterleri esas alınmaktadır (UEMOA, 2024).

Ülkede standardizasyon faaliyetlerinden sorumlu başlıca kurum, Burkina Faso Standardizasyon Ajansı olan **Agence Burkinabè de Normalisation, de la Métrologie et de la Qualité (ABNORM)**'dur. ABNORM; ulusal standartların hazırlanması, uygunluk değerlendirme sistemlerinin geliştirilmesi, kalite altyapısının güçlendirilmesi ve işletmelerin uluslararası standartlara uyumunun desteklenmesi görevlerini yürütmektedir (ABNORM, 2025).

5.7.1. Gıda Güvenliği Standartları

Burkina Faso'da gıda ürünleri için uygulanan temel güvenlik standartları büyük ölçüde Codex Alimentarius ilkelerine dayanmaktadır. Bu kapsamda;

- Gıda katkı maddeleri,
- Pestisit kalıntıları,
- Mikrobiyolojik kriterler,
- Gıda kontaminantları,
- Veteriner ilaç kalıntıları,
- Gıda hijyeni uygulamaları

uluslararası kabul görmüş standartlara göre değerlendirilmektedir (Codex Alimentarius Commission, 2024).

5.7.2. HACCP ve Hijyen Gereklilikleri

Gıda üretim ve işleme tesislerinde Tehlike Analizi ve Kritik Kontrol Noktaları Sistemi (HACCP) prensiplerinin uygulanması tavsiye edilmekte, özellikle ihracata yönelik üretim yapan işletmelerden bu sistemleri uygulamaları beklenmektedir. HACCP sistemi, üretim sürecindeki biyolojik, kimyasal ve fiziksel risklerin kontrol altına alınmasını amaçlamaktadır (FAO & WHO, 2023).

5.7.3. ISO Standartları

Burkina Faso'da faaliyet gösteren büyük ölçekli gıda işletmeleri ve ihracatçı firmalar tarafından yaygın olarak uygulanan uluslararası standartlar arasında aşağıdakiler yer almaktadır:

- ISO 22000 Gıda Güvenliği Yönetim Sistemi
- ISO 9001 Kalite Yönetim Sistemi
- ISO 14001 Çevre Yönetim Sistemi
- ISO 45001 İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi

Bu standartlar özellikle ihracata yönelik üretim yapan işletmelerin uluslararası pazarlara erişiminde önemli avantaj sağlamaktadır (ISO, 2025).

5.8. Sektörde Etiketleme-Ambalajlama

Burkina Faso'da satışa sunulan gıda ürünlerinde etiket bilgilerinin Fransızca olarak sunulması gerekmektedir. Etiketlerde genel olarak aşağıdaki bilgilerin yer alması zorunludur:

- Ürün adı,
- İçindekiler listesi,
- Net miktar,
- Üretim ve son tüketim tarihi,
- Parti numarası,
- Menşe ülke,
- Üretici veya ithalatçı firma bilgileri,
- Saklama koşulları.

Yanıltıcı veya tüketiciyi aldatıcı etiketlemelerden kaçınılmalıdır. Ayrıca Türkiye'den Burkina Faso'ya sevk edilen gıda ürünlerin çoğu deniz yolu ile gerçekleştirilmektedir. Dolayısıyla zorunlu olmasa da yapılan ambalajlar deniz hava koşullarına dayanıklı olacak şekilde yapılması daha uygun olur.

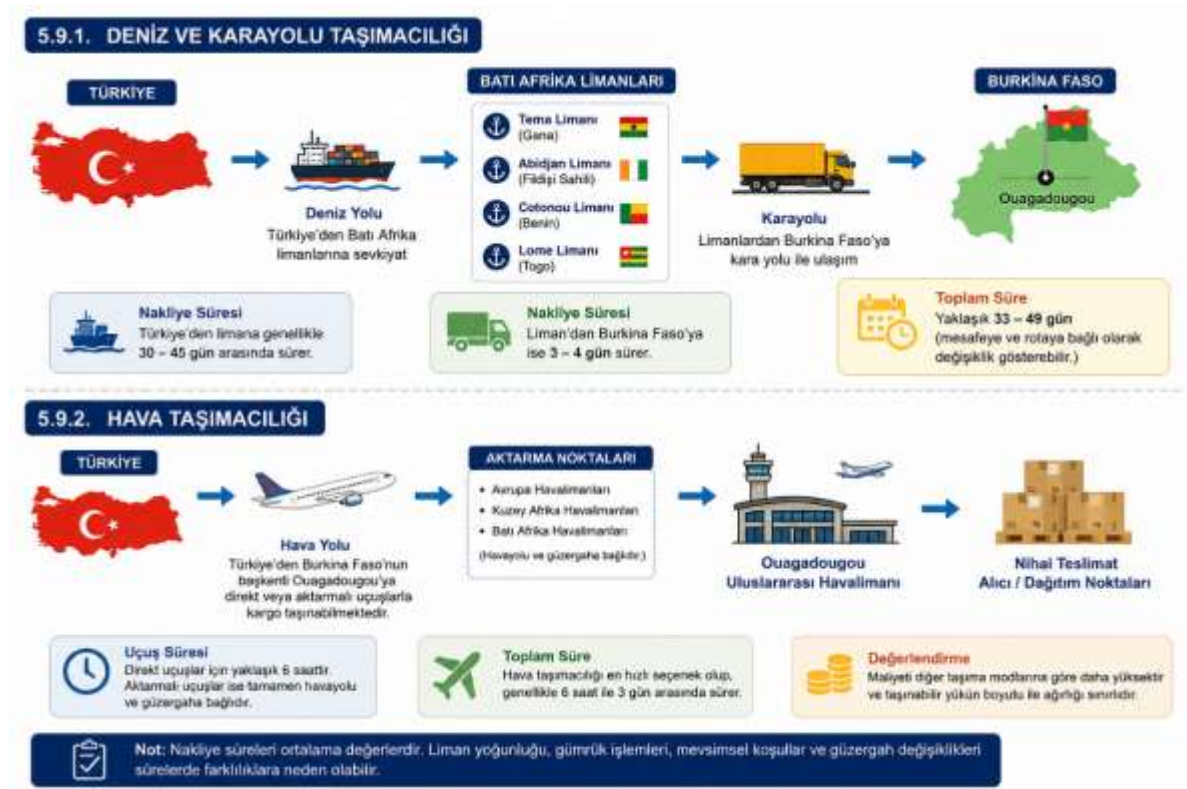
5.9. Lojistik (nakliye süresi, en fazla tercih edilen taşıma modları, güzergahlar v.b.)

5.9.1. Deniz ve Karayolu Taşımacılığı:

Güzergâh: Türkiye'den deniz yoluyla Batı Afrika limanlarına, özellikle Gana'daki Tema Limanı, Fildişi Sahili'ndeki Abidjan Limanı, Benin'deki Cotonou Limanı veya Togo'daki Lome Limanı'na sevkiyat yapılabilir. Bu limanlardan, karayolu ile Burkina Faso'ya ulaşım sağlanır. Nakliye süresi ise mesafeye ve rotaya bağlı olarak Türkiye'den limana genellikle 30-45 gün arasında sürer. Liman'dan Burkina Faso'ya ise 3-4 gün sürer.

5.9.2. Hava Taşımacılığı:

Güzergâh: Türkiye'den Burkina Faso'nun başkenti Ouagadougou'ya direkt veya aktarmalı uçuşlarla kargo taşınabilmektedir. Uçuş süresi direkt uçuşlar için 6 saat, aktarmalı uçuşlar için ise tamamen havayolu ve güzergaha bağlıdır. Hava taşımacılığı en hızlı seçenek olup, genellikle 6 saat ile 3 gün arasında sürer. Fakat maliyeti diğer taşıma modlarına göre daha yüksektir ve taşınabilir yükün boyutu ile ağırlığı sınırlıdır.

Şekil 2: Türkiye'den Burkina Faso'ya Ürün Nakliye Güzergahı

5.10. Dağıtım Kanalları

Burkina Faso'da gıda ürünlerinin dağıtımı, büyük ölçüde geleneksel ticaret yapıları ile gelişmekte olan modern perakende kanallarının bir arada faaliyet gösterdiği karma bir sistem üzerinden yürütülmektedir. Ülkenin denize kıyısının bulunmaması, lojistik maliyetlerinin yüksek olması ve nüfusun önemli bir kısmının kırsal bölgelerde yaşaması nedeniyle dağıtım zinciri, gıda sektörünün en kritik unsurlarından biri olarak öne çıkmaktadır.

Gıda ürünlerinin dağıtım süreci genel olarak ithalatçılar veya yerel üreticilerden başlayarak toptancılar, distribütörler, perakendeciler ve nihai tüketicilere ulaşacak şekilde işlemektedir. Özellikle temel gıda ürünlerinde geleneksel dağıtım kanalları hâkim durumdadır. Şekil 4'de Burkina Faso'nun gıda sektörünün dağıtım kanalını özetlenmiştir.

5.10.1. Geleneksel Dağıtım Kanalları

Burkina Faso'da gıda ürünlerinin büyük bölümü açık pazarlar, yerel tüccarlar ve mahalle dükkânları aracılığıyla tüketiciye ulaşmaktadır. Ülke genelinde faaliyet gösteren geleneksel pazarlar, hem üreticiler hem de tüketiciler açısından en önemli ticaret noktalarıdır. Bu pazarlar, tahıllar, meyve-sebzeler, et ürünleri, süt ürünleri ve işlenmiş gıda ürünlerinin satışında önemli rol oynamaktadır.

Başkent Ouagadougou'daki Rood Wooko Pazarı ile Bobo-Dioulasso'daki büyük şehir pazarları ülkenin en önemli toptan ve perakende ticaret merkezleri arasında yer almaktadır. Bu pazarlarda ürünler doğrudan üreticilerden veya aracılardan satın alınarak ülkenin farklı bölgelerine dağıtılmaktadır.

5.10.2. Toptancılar ve Distribütörler

Gıda sektöründe faaliyet gösteren toptancılar, ithal edilen veya yerel olarak üretilen ürünlerin ülke genelindeki dağıtımında önemli rol üstlenmektedir. Toptancılar genellikle ürünleri büyük miktarlarda satın almakta ve bunları bölgesel dağıtıcılara, marketlere ve küçük perakendecilere ulaştırmaktadır. Özellikle Ouagadougou, Bobo-Dioulasso, Kaya ve Ouahigouya gibi şehirler, bölgesel dağıtım merkezleri olarak öne çıkmaktadır. Bu şehirlerde bulunan toptancılar, ülkenin farklı bölgelerine yönelik ürün akışını sağlamaktadır.

5.10.3. Modern Perakende Kanalları

Son yıllarda kentleşmenin hızlanması ve orta gelir grubunun büyümesiyle birlikte modern perakende sektörü de gelişmeye başlamıştır. Başta Ouagadougou ve Bobo-Dioulasso olmak üzere büyük şehirlerde süpermarketler, mini market zincirleri ve organize perakende işletmeleri faaliyet göstermektedir. Modern perakende kanallarında özellikle ithal gıda ürünleri, süt ürünleri, dondurulmuş gıdalar, içecekler ve paketlenmiş tüketim ürünleri ağırlıklı olarak satılmaktadır. Ancak modern perakendenin toplam gıda satışları içindeki payı hâlen geleneksel pazarlara kıyasla sınırlı seviyededir.

5.10.4. Horeca Kanalı

Otel, restoran ve kafe (HoReCa) sektörü de gıda dağıtım zincirinin önemli unsurlarından biridir. Özellikle Ouagadougou ve Bobo-Dioulasso'da faaliyet gösteren oteller, restoranlar ve catering şirketleri, birçok yerli ve ithal gıda ürününün tüketiciye ulaştırılmasında önemli rol oynamaktadır.

Uluslararası oteller, restoran zincirleri ve büyük catering şirketleri çoğunlukla ithalatçılar ve büyük distribütörlerle çalışmaktadır. Bu durum özellikle işlenmiş gıda ürünleri ve premium tüketim ürünleri için önemli bir dağıtım kanalı oluşturmaktadır.

5.10.5. E-Ticaret (Sınır Ötesi E-Ticaret/E-İhracat)

Burkina Faso'da e-ticaret sektörü gelişim aşamasında olmakla birlikte, internet kullanımının ve mobil ödeme sistemlerinin yaygınlaşmasıyla birlikte dijital satış kanallarında büyüme

gözlemlenmektedir. Ancak gıda sektöründe çevrim içi satışların toplam satışlar içerisindeki payı henüz oldukça düşüktür. Buna rağmen büyük şehirlerde bazı marketler ve girişimler çevrimiçi sipariş ve teslimat hizmetleri sunmaya başlamıştır.

Şekil 3: Burkina Faso Gıda Sektörünün Dağıtım Kanalı Yapısı

5.11. Tanıtım ve Pazarlama

Burkina Faso, hızlı nüfus artışı, kentleşme ve değişen tüketim alışkanlıklarının etkisiyle gıda sektöründe önemli bir büyüme potansiyeline sahip Batı Afrika ülkelerinden biridir. Ülkede temel gıda ürünleri, işlenmiş gıdalar, süt ve süt ürünleri, bitkisel yağlar, unlu mamuller, içecekler ve hazır tüketim ürünlerine olan talep her geçen yıl artmaktadır. Yerel üretimin bazı ürünlerde iç talebi karşılamakta yetersiz kalması nedeniyle, gıda ithalatı ülkenin arz zincirinde önemli bir yer tutmaktadır.

Türk firmaları; unlu mamuller, makarna, bitkisel yağlar, şekerleme ve çikolata ürünleri, süt ve süt ürünleri, içecekler, konserve gıdalar ve çeşitli işlenmiş gıda ürünleri alanlarındaki üretim kapasiteleri ve uluslararası pazarlardaki deneyimleri sayesinde Burkina Faso pazarında önemli fırsatlar yakalayabilirler. Özellikle kalite, rekabetçi fiyat ve düzenli tedarik avantajları, Türk gıda ürünlerinin pazarda daha güçlü bir konum elde etmesine katkı sağlayabilir.

Pazara giriş sürecinde, Burkina Faso'da faaliyet gösteren ithalatçılar, distribütörler, toptancılar ve büyük perakende zincirleri ile iş birlikleri kurulması önem taşımaktadır. Bu sayede ürünlerin ülke

genelinde daha etkin bir şekilde dağıtılması ve tüketicilere ulaştırılması mümkün olabilecektir. Ayrıca otel, restoran ve kafe (HoReCa) sektörü de gıda ürünleri için önemli bir satış kanalı oluşturmaktadır.

Bunun yanında dijital pazarlama faaliyetleri de Burkina Faso'da giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Facebook, Instagram, Tiktok ve YouTube gibi sosyal medya platformları geniş kullanıcı kitlelerine ulaşmak için etkili araçlar olarak öne çıkmaktadır. Bu platformlar aracılığıyla marka bilinirliği artırılabilir, ürün tanıtımları gerçekleştirilebilir ve tüketicilerle doğrudan iletişim kurulabilir. Ayrıca çevrim içi reklam kampanyaları, influencer iş birlikleri ve e-posta pazarlama faaliyetleri sayesinde hedef müşteri gruplarına daha etkin şekilde ulaşılması mümkün olmaktadır.

5.12. Sektörde Tüketici/Alıcı Tercihleri ve Son Trendler

Burkina Faso'da gıda sektöründeki tüketici ve alıcı tercihleri; gelir düzeyi, kentleşme oranı, nüfus yapısı, kültürel alışkanlıklar ve gıda güvenliği endişeleri gibi faktörlerden etkilenmektedir. Hızla artan nüfus ve şehirleşme, geleneksel gıda tüketim alışkanlıklarında değişimlere yol açarken, işlenmiş ve paketlenmiş gıda ürünlerine olan talep de giderek artmaktadır. Özellikle büyük şehirlerde yaşayan tüketiciler, ürün kalitesi, fiyat, erişilebilirlik ve gıda güvenliği kriterlerini satın alma kararlarında daha fazla dikkate almaktadır.

5.12.1. Tüketici ve Alıcı Tercihleri

5.12.1.1. Fiyat ve Erişilebilirlik

Burkina Faso'da tüketicilerin büyük bir bölümü satın alma kararlarını fiyat odaklı vermektedir. Kişi başına düşen gelirin nispeten düşük olması nedeniyle uygun fiyatlı ürünler pazarda önemli bir avantaj sağlamaktadır. Bu nedenle yerel üretim ürünler ile rekabet edebilecek fiyat seviyelerine sahip ithal gıda ürünleri daha fazla tercih edilmektedir.

5.12.1.2. Kalite ve Gıda Güvenliği

Tüketiciler ve profesyonel alıcılar, özellikle işlenmiş gıda ürünlerinde kalite ve gıda güvenliği unsurlarına giderek daha fazla önem vermektedir. Son kullanma tarihi, hijyen koşulları, ürünün menşei ve kalite belgeleri satın alma kararlarını etkileyen temel unsurlar arasında yer almaktadır. Uluslararası standartlara uygun üretilmiş ve sertifikalandırılmış ürünler pazarda daha yüksek güven oluşturmaktadır.

5.12.1.3. Geleneksel Tüketim Alışkanlıkları

Burkina Faso'da darı, sorgum, mısır, pirinç, yer fıstığı, yemeklik yağlar ve çeşitli baklagiller günlük beslenmenin temel unsurları arasında yer almaktadır. Bu nedenle bu ürünlere dayalı veya yerel damak tadına uygun ürünler tüketiciler tarafından daha kolay benimsenmektedir.

5.12.1.4. Marka Güveni

Kentleşmenin artmasıyla birlikte tüketiciler arasında marka bilinirliği ve marka güveni önem kazanmaktadır. Özellikle ithal ürünlerde kalite algısı yüksek olan markalar daha fazla tercih edilmektedir. Süpermarketler ve modern perakende kanalları aracılığıyla satılan markalı ürünlerin tüketimi giderek artmaktadır.

5.12.2. Son Trendler

5.12.2.1. İşlenmiş ve Paketlenmiş Gıdalara Artan Talep

Şehirleşme ve yaşam tarzındaki değişiklikler nedeniyle paketlenmiş, uzun raf ömrüne sahip ve kullanıma hazır gıda ürünlerine olan talep artmaktadır. Makarna, bisküvi, süt ürünleri, meyve suları, konserve ürünler ve hazır tüketim ürünleri özellikle şehir merkezlerinde daha fazla tercih edilmektedir.

5.12.2.2. Sağlıklı ve Güvenilir Gıda Eğilimi

Tüketiciler arasında gıda güvenliği konusunda farkındalığın artmasıyla birlikte hijyenik koşullarda üretilen ve güvenilir markalara ait ürünlere olan ilgi yükselmektedir. Organik ürünler, doğal içerikli gıdalar ve katkı maddesi düşük ürünler özellikle orta gelir grubunda giderek daha fazla ilgi görmektedir.

5.12.2.3. Yerel Ürünlerin Değer Kazanması

Son yıllarda hükümet tarafından uygulanan tarımsal dönüşüm politikaları ve gıda egemenliği stratejileri kapsamında yerel ürünlerin tüketiminin teşvik edilmesi yönünde çalışmalar yürütülmektedir. Bu durum yerel tahıllar, yerel meyveler ve Burkina Faso'da üretilen işlenmiş gıda ürünlerine olan ilgiyi artırmaktadır.

5.12.2.4. Modern Perakende ve Süpermarketlerin Yaygınlaşması

Başta Ouagadougou ve Bobo-Dioulasso olmak üzere büyük şehirlerde modern marketlerin sayısındaki artış, tüketici tercihlerinin değişmesine katkı sağlamaktadır. Süpermarketlerde satılan ambalajlı ve markalı ürünler, özellikle genç nüfus ve orta gelir grubundaki tüketiciler tarafından daha fazla tercih edilmektedir.

5.12.2.5. Dijital Pazarlama ve Sosyal Medyanın Etkisi

Facebook, Instagram ve YouTube gibi sosyal medya platformları Burkina Faso'da yaygın olarak kullanılmaktadır. Gıda markaları, ürün tanıtımları ve kampanyalar için bu platformlardan aktif şekilde yararlanmaktadır. Özellikle genç tüketiciler üzerinde dijital reklamlar ve sosyal medya içerikleri satın alma kararlarını etkileyebilmektedir.

5.12.2.6. Kalite Belgelerine Sahip Ürünlere Yönelim

İthalatçılar, distribütörler ve büyük perakende zincirleri tarafından uluslararası kalite standartlarına uygun ürünler tercih edilmektedir. ISO 22000, HACCP, GlobalG.A.P. ve benzeri kalite belgelerine sahip ürünler, pazarda daha güvenilir olarak algılanmakta ve ticari açıdan avantaj sağlamaktadır.

5.13.Sektörde Vergiler (gümrük vergisi, katma değer vergisi, özel tüketim vergisi, ilave gümrük vergisi, anti damping vergisi v.b.)

Burkina Faso'da uygulanan vergiler, Batı Afrika Ekonomik ve Parasal Birliği (WAEMU) çerçevesinde belirlenen ortak vergi politikalarına dayanmaktadır.

5.13.1. Gümrük Vergileri

WAEMU ülkeleri, ithalat işlemlerinde ortak bir Gümrük Vergisi Tarifesi (CET) uygular. Bu tarifede, ürün türüne göre gümrük vergisi oranları %0 ile %35 arasında değişmektedir. Temel ihtiyaç ürünleri daha düşük vergilere tabiyken, lüks ürünler daha yüksek vergilendirilir. İthalat vergi oranları dört ana tarife kategorisine ayrılmaktadır:

- Temel ihtiyaç ürünleri: %0
- Hammadde ve sermaye malları: %5
- Ara mallar ve bazı tüketim malları: %10
- Lüks tüketim ürünleri: %20-35

Gümrük vergisi oranları GTİP'e bağlı olarak Burkina Faso Gümrük Genel Müdürlüğünün online check-in sisteminde <https://www.douanes.bf/sydoniabf/portal/services/tariff/index.jsf> linkinden sorgulanabilir. Sitenin ekran görüntüsü aşağıdaki gibidir.

Şekil 4: Burkina Faso Gümrük Vergisi Sorgulama Sisteminin Görüntüsü

5.13.2. Katma Değer Vergisi (KDV):

Burkina Faso'da genel KDV oranı %18'dir. O da ürün türüne bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Örnek olarak kırtasiye ürünlerin KDV'si %5'tir.

6. BURKINA FASO'NUN GIDA SEKTÖRÜNDE TÜRK İHRACATÇILARI BEKLEYEN FIRSATLAR

Burkina Faso gıda sektörü, hızlı nüfus artışı, kentleşme, değişen tüketim alışkanlıkları ve gıda arzının çeşitlendirilmesine yönelik artan ihtiyaçlar nedeniyle Türk ihracatçıları için önemli fırsatlar sunmaktadır. Ülkenin tarımsal üretim kapasitesi yüksek olmakla birlikte, işlenmiş gıda ürünleri, bazı temel tüketim ürünleri ve katma değerli gıda ürünlerinde önemli ölçüde ithalata bağımlı olması, Türk firmaları açısından cazip bir pazar oluşturmaktadır.

Öncelikle işlenmiş gıda ürünleri alanında önemli fırsatlar bulunmaktadır. Burkina Faso'da kentleşmenin artmasıyla birlikte paketlenmiş ve uzun raf ömrüne sahip ürünlere olan talep yükselmektedir. Bu kapsamda Türk firmaları; makarna, unlu mamuller, bisküvi, çikolata ve şekerleme ürünleri, meyve suları, konserve gıdalar, süt ürünleri ve hazır tüketim ürünleri gibi alanlarda pazara giriş fırsatları yakalayabilirler. Türk gıda ürünleri, kalite ve fiyat dengesi açısından birçok uluslararası rakibine göre avantajlı bir konumda bulunmaktadır.

Bitkisel yağlar ve tahıl bazlı ürünler de önemli fırsat alanları arasında yer almaktadır. Burkina Faso'nun pirinç, buğday ve çeşitli işlenmiş tahıl ürünlerinde ithalata bağımlı olması, Türk üreticileri için

önemli ihracat potansiyeli yaratmaktadır. Ayrıca ayçiçek yağı, margarin ve diğer bitkisel yağ ürünlerine yönelik talep de her geçen yıl artış göstermektedir.

Gıda işleme teknolojileri ve ekipmanları alanında da önemli fırsatlar bulunmaktadır. Burkina Faso hükümeti ve özel sektör tarafından tarımsal ürünlerin yerel olarak işlenmesine yönelik yatırımlar teşvik edilmektedir. Bu kapsamda Türk firmaları; un değirmenleri, yağ işleme tesisleri, süt işleme ekipmanları, meyve-sebze işleme hatları, paketleme makineleri ve soğuk hava depoları gibi alanlarda ekipman ve teknoloji tedarikçisi olarak pazarda yer alabilirler. Lojistikle ilgili maliyet ve zaman probleminin ortadan kaldırılması, tarife dışı teknik engellerin aşılması açısından ülkede doğrudan üretim yapmak daha avantajlı olacaktır. Ayrıca, Burkina Faso'da üretim yapmak çevre ülkelere de satış yapmak açısından kolaylık sağlayacaktır. Afrika ülkeleri zaman zaman bazı ürünlerin ithalatını yasaklasa da Afrika ülkelerinden ithalata izin vermektedir.

Soğuk zincir ve lojistik altyapısı da önemli yatırım ve ticaret fırsatları sunmaktadır. Ülkede özellikle et, süt ürünleri, meyve ve sebzelerin depolanması ve taşınması konusunda altyapı eksiklikleri bulunmaktadır. Türk firmaları soğuk hava depoları, frigorifik taşıma sistemleri ve gıda lojistiği çözümleri alanlarında önemli iş fırsatları değerlendirebilirler.

Perakende ve dağıtım kanallarının gelişmesi de Türk ihracatçıları açısından avantaj oluşturmaktadır. Başta Ouagadougou ve Bobo-Dioulasso olmak üzere büyük şehirlerde süpermarketler, market zincirleri ve modern perakende işletmeleri yaygınlaşmaktadır. Türk firmaları yerel ithalatçılar, distribütörler ve büyük perakende zincirleri ile iş birliği yaparak ürünlerini daha geniş tüketici kitlelerine ulaştırabilirler.

Dijital pazarlama ve marka tanıtımı da pazara giriş sürecinde önemli araçlar arasında yer almaktadır. Burkina Faso'da Facebook, Instagram, Tik Tok ve YouTube gibi sosyal medya platformları yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu platformlar üzerinden yürütülecek reklam kampanyaları, marka bilinirliğinin artırılmasına ve tüketicilere doğrudan ulaşılmasına katkı sağlayabilmektedir. Özellikle genç nüfusun yoğun olduğu şehir merkezlerinde dijital pazarlama faaliyetlerinin etkinliği giderek artmaktadır.

Bunun yanında Burkina Faso'da faaliyet gösteren oteller, restoranlar, kafeler ve catering şirketlerinden oluşan HoReCa sektörü de Türk gıda ürünleri için önemli bir satış kanalı oluşturmaktadır. Kaliteli süt ürünleri, içecekler, unlu mamuller ve çeşitli işlenmiş gıda ürünleri bu sektör tarafından yoğun olarak talep edilmektedir.

7. BURKİNA FASO’NUN GIDA SEKTÖRÜNDE TÜRK İHRACATÇILARI BEKLEYEN TEHDİTLER

Burkina Faso gıda sektörü, Türk ihracatçıları açısından önemli fırsatlar sunmakla birlikte, pazara giriş ve sürdürülebilir büyüme açısından dikkate alınması gereken bazı risk ve tehditleri de barındırmaktadır. Bu tehditler; ekonomik koşullar, lojistik zorluklar, rekabet ortamı, döviz riski ve tüketici davranışlarından kaynaklanabilmektedir.

7.1. Rekabetin Artması

Burkina Faso gıda pazarında Çin, Hindistan, Fas, Tunus, Fransa ve bazı Batı Afrika ülkeleri güçlü bir konuma sahiptir. Özellikle düşük maliyetli ürünler sunan Asya menşeli tedarikçiler, fiyat odaklı pazarda önemli bir rekabet avantajına sahiptir. Bu durum, Türk firmalarının özellikle temel tüketim ürünlerinde fiyat rekabetiyle karşılaşmasına neden olabilmektedir. Ayrıca Batı Afrika Ekonomik ve Parasal Birliği (UEMOA) ülkeleri arasında gerçekleştirilen bölgesel ticaret, komşu ülkelerden gelen bazı ürünlerin pazarda daha kolay yer bulmasını sağlamaktadır. Bu nedenle Türk firmalarının kalite, marka değeri ve tedarik güvenilirliği gibi alanlarda farklılaşmaları önem taşımaktadır.

7.2. Düşük Satın Alma Gücü

Burkina Faso, kişi başına düşen gelir düzeyi bakımından dünyanın gelişmekte olan ekonomileri arasında yer almaktadır. Bu nedenle tüketicilerin önemli bir bölümü satın alma kararlarını büyük ölçüde fiyat kriterine göre vermektedir. Yüksek fiyatlı veya premium segmentte yer alan gıda ürünleri, geniş tüketici kitlesine ulaşmakta zorlanabilmektedir. Bu durum özellikle işlenmiş gıdalar, süt ürünleri, içecekler ve markalı tüketim ürünlerinde fiyat hassasiyetinin yüksek olmasına yol açmaktadır. Türk firmalarının ürünlerini pazara sunarken fiyatlandırma stratejilerini yerel satın alma gücüne göre belirlemeleri gerekmektedir.

7.3. Lojistik ve Tedarik Zinciri Sorunları

Burkina Faso'nun denize kıyısının bulunmaması, lojistik maliyetlerini artıran temel unsurlardan biridir. İthal edilen ürünler genellikle Abidjan (Fildişi Sahili), Lomé (Togo), Tema (Gana) veya Cotonou (Benin) limanları üzerinden ülkeye ulaşmaktadır.

Bu durum;

- Nakliye sürelerinin uzamasına,
- Taşıma maliyetlerinin artmasına,
- Tedarik zincirinde gecikmelere,
- Özellikle bozulabilir gıda ürünlerinde risklerin yükselmesine

neden olabilmektedir.

7.4. Döviz Kuru ve Finansal Riskler

Burkina Faso CFA Frangı kullanmakta olup para birimi Euro'ya sabitlenmiştir. Buna rağmen uluslararası piyasalardaki fiyat dalgalanmaları, navlun maliyetleri ve küresel emtia fiyatlarındaki değişimler ithalat maliyetlerini etkileyebilmektedir. Ayrıca bazı ithalatçı firmaların finansman kapasitesinin sınırlı olması, ödeme vadeleri ve tahsilat süreçlerinde risk oluşturabilmektedir. Bu nedenle Türk ihracatçılarının güvenilir distribütörler ve ithalatçılarla çalışmaları önem taşımaktadır.

7.5. Teknik Mevzuat ve Belgelendirme Gereklilikleri

Gıda ürünlerinde sağlık sertifikaları, bitki sağlık sertifikaları, veteriner sağlık belgeleri, etiketleme kuralları ve kalite standartlarına ilişkin gereklilikler ihracat süreçlerini etkileyebilmektedir. Özellikle Fransızca etiketleme zorunluluğu ve bazı ürünlerde talep edilen ilave belgeler, ihracat maliyetlerini artırabilmektedir. Bunun yanında bölgesel ve uluslararası standartlara uyum sağlayamayan ürünler pazara girişte zorluk yaşayabilmektedir.

7.6. Yerel Üretimin Desteklenmesi

Burkina Faso hükümeti son yıllarda gıda güvenliğini artırmak ve ithalata bağımlılığı azaltmak amacıyla yerli üretimi teşvik eden politikalar uygulamaktadır. Pirinç, mısır, bitkisel yağlar ve bazı işlenmiş gıda ürünlerinde yerel üretim kapasitesinin artırılması hedeflenmektedir.

Uzun vadede bu politikalar, bazı ürün gruplarında ithalat talebinin azalmasına neden olabilecektir. Bu nedenle Türk firmalarının yalnızca ihracat odaklı değil, aynı zamanda yerel ortaklıklar ve yatırım modelleri üzerinde de değerlendirmeler yapmaları faydalı olacaktır.

7.7. Tüketici Tercihlerindeki Değişim

Burkina Faso'da tüketiciler giderek daha bilinçli hale gelmekte ve ürün kalitesi, içerik bilgileri, sağlık kriterleri ve marka güvenilirliğine daha fazla önem vermektedir. Bu nedenle düşük kaliteli veya yerel tüketim alışkanlıklarına uygun olmayan ürünlerin pazarda tutunması zorlaşabilmektedir.

8. BURKİNA FASO GIDA SEKTÖRÜNDE İHRACATIN ARTIRILMASI İÇİN FİRMALARA ÖNERİLER

Burkina Faso gıda sektörü, artan nüfus, kentleşme, gelişen perakende ağı ve yükselen gıda talebi sayesinde Türk firmaları için önemli ihracat fırsatları sunmaktadır. Ancak pazarda kalıcı başarı elde edebilmek için Türk firmalarının yerel koşulları dikkate alan stratejiler geliştirmeleri gerekmektedir. Aşağıda, Burkina Faso'ya yönelik gıda ihracatının artırılması amacıyla Türk firmalarına yönelik öneriler yer almaktadır.

8.1. Yerel İthalatçılar ve Distribütörlerle İş Birliği Kurulması

Burkina Faso pazarına giriş yapmak isteyen Türk firmalarının, yerel ithalatçılar, distribütörler ve toptancılarla iş birlikleri geliştirmeleri önem taşımaktadır. Yerel ortaklar, pazarın işleyişi, tüketici tercihleri ve dağıtım kanalları konusunda önemli bilgi ve deneyime sahiptir. Bu iş birlikleri sayesinde ürünlerin ülke genelindeki marketlere, süpermarketlere ve HoReCa sektörüne daha hızlı ulaştırılması mümkün olacaktır.

8.2. Rekabetçi Fiyatlandırma Stratejilerinin Geliştirilmesi

Burkina Faso'da tüketicilerin önemli bir bölümü fiyat odaklı satın alma davranışı göstermektedir. Bu nedenle Türk firmalarının kalite avantajlarını korurken rekabetçi fiyatlandırma stratejileri geliştirmeleri önem arz etmektedir. Özellikle temel tüketim ürünleri, unlu mamuller, bitkisel yağlar ve işlenmiş gıdalarda uygun fiyat seviyeleri pazar payının artırılmasına katkı sağlayacaktır.

8.3. Güçlü Dağıtım ve Lojistik Ağlarının Oluşturulması

Burkina Faso'nun denize kıyısının bulunmaması nedeniyle lojistik süreçler büyük önem taşımaktadır. Türk firmaları, güvenilir lojistik şirketleri ve yerel dağıtım ortakları ile çalışarak ürünlerin düzenli ve zamanında teslim edilmesini sağlamalıdır. Ayrıca Ouagadougou ve Bobo-Dioulasso gibi merkezlerde depo ve dağıtım noktalarının oluşturulması, ürünlerin pazardaki erişilebilirliğini artırabilir.

8.4. Kalite ve Gıda Güvenliğinin Ön Plana Çıkarılması

Tüketiciler ve profesyonel alıcılar arasında kalite ve gıda güvenliği konusundaki farkındalık giderek artmaktadır. Türk firmaları ürünlerinin sahip olduğu kalite belgelerini ve uluslararası standartlara uygunluğunu ön plana çıkarmalıdır. ISO 22000, HACCP ve benzeri sertifikalar pazarda güven oluşturmak açısından önemli avantajlar sağlayabilir.

8.5. Yerel Tüketici Tercihlerinin Analiz Edilmesi

Pazara sunulacak ürünlerin yerel tüketim alışkanlıklarına uygun olması büyük önem taşımaktadır. Türk firmaları detaylı pazar araştırmaları yaparak Burkina Faso'daki tüketici tercihlerini, satın alma gücünü ve ürün beklentilerini analiz etmelidir. Özellikle yerel damak tadına uygun ürün çeşitleri ve ambalaj seçenekleri geliştirilmesi pazardaki başarı şansını artıracaktır.

8.6. Devlet Destekleri ve Finansman İmkânlarından Yararlanılması

Türk firmaları, Türkiye Cumhuriyeti tarafından sağlanan ihracat teşvikleri, fuar destekleri, pazara giriş destekleri ve finansman programlarından yararlanmalıdır. Özellikle Türk Eximbank tarafından sunulan kredi ve sigorta mekanizmaları, Afrika pazarlarına yönelik ihracat faaliyetlerinin finansmanında önemli avantajlar sağlayabilmektedir.

8.6.1. Gıda İşleme Teknolojileri ve Ekipmanlarının Tanıtılması

Burkina Faso'da tarımsal ürünlerin yerel olarak işlenmesine yönelik yatırımlar giderek artmaktadır. Türk firmaları yalnızca gıda ürünleri ihracatı yapmakla kalmayıp, un değirmenleri, yağ işleme tesisleri, süt işleme ekipmanları, paketlenme makineleri ve soğuk hava depoları gibi gıda işleme teknolojilerini de pazara sunabilirler. Bu yaklaşım uzun vadeli ticari ilişkilerin kurulmasına katkı sağlayacaktır.

8.7. Pazarlama ve Tanıtım Faaliyetlerinin Güçlendirilmesi

Türk firmalarının marka bilinirliğini artırmak amacıyla yerel fuarlara, ticaret heyetlerine ve sektörel etkinliklere katılmaları önerilmektedir. Ayrıca Facebook, Instagram, YouTube ve diğer dijital platformlar üzerinden yürütülecek tanıtım faaliyetleri sayesinde tüketicilere ve profesyonel alıcılara daha etkin şekilde ulaşılabilir.

8.8. HoReCa Sektörüne Yönelik Özel Stratejiler Geliştirilmesi

Oteller, restoranlar, kafeler ve catering şirketlerinden oluşan HoReCa sektörü, Burkina Faso'da büyüyen bir pazar segmentidir. Türk firmaları süt ürünleri, içecekler, unlu mamuller, dondurulmuş ürünler ve çeşitli işlenmiş gıdalar için bu sektöre özel satış ve dağıtım stratejileri geliştirebilirler.

8.9. Yerel Yatırım ve Ortak Üretim Modellerinin Değerlendirilmesi

Uzun vadede Burkina Faso'da paketlenme, depolama veya işleme alanlarında yerel ortaklarla yatırım yapılması değerlendirilebilir. Bu tür yatırımlar hem lojistik maliyetlerinin azaltılmasına hem de yerel pazardaki rekabet gücünün artırılmasına katkı sağlayabilir. Ayrıca hükümetin yerel üretimi destekleyen politikaları kapsamında yatırım teşviklerinden yararlanılması mümkün olabilmektedir.

Burkina Faso lojistik olarak Batı Afrika'nın merkezi konumunda olup yapılacak yatırım ile komşu ülkelere de satış imkânı sağlanacaktır. Özellikle Mali ve Nijer'e gümrük vergisi ödemedi satış yapılabilecektir.

9. GENEL DEĞERLENDİRME

Burkina Faso gıda sektörü, ülkenin hızlı nüfus artışı, kentleşme süreci ve artan gıda talebi nedeniyle hem yerel hem de uluslararası yatırımcılar açısından önemli fırsatlar sunmaktadır. Tarım sektörünün ülke ekonomisindeki merkezi konumu, gıda sanayisinin gelişimi için güçlü bir temel oluştururken, işlenmiş gıda ürünleri, bitkisel yağlar, süt ürünleri ve çeşitli tüketim mallarına yönelik artan talep sektörün büyümesini desteklemektedir. Bu çerçevede Türkiye ile Burkina Faso arasındaki gıda ticaretinin önümüzdeki yıllarda daha da gelişme potansiyeline sahip olduğu değerlendirilmektedir.

Türkiye, güçlü gıda sanayisi, gelişmiş üretim altyapısı ve geniş ürün yelpazesi sayesinde Burkina Faso pazarı için önemli tedarikçi ülkeler arasında yer alma potansiyeline sahiptir. Özellikle un ve unlu mamuller, makarna, bitkisel yağlar, süt ürünleri, şekerleme ve çikolata ürünleri, meyve suları, konserve gıdalar ve çeşitli işlenmiş gıda ürünlerinde Türk firmalarının rekabet avantajı bulunmaktadır. Türk ürünleri kalite, güvenilirlik ve fiyat dengesi açısından Burkina Faso pazarındaki tüketiciler ve profesyonel alıcılar tarafından tercih edilebilecek özelliklere sahiptir.

Burkina Faso'nun bazı temel gıda ürünlerinde ve işlenmiş gıda segmentlerinde ithalata bağımlı olması, Türk ihracatçıları için önemli fırsatlar yaratmaktadır. Özellikle kentleşmenin hızlanması ve modern perakende sektörünün gelişmesiyle birlikte paketlenmiş, markalı ve uzun raf ömrüne sahip ürünlere olan talep artmaktadır. Bunun yanı sıra otel, restoran ve kafe sektörünün büyümesi de kaliteli gıda ürünlerine yönelik talebi desteklemektedir.

Gıda işleme sanayisinin geliştirilmesine yönelik hükümet politikaları da Türk firmaları açısından yeni fırsatlar sunmaktadır. Burkina Faso'da tarımsal ürünlerin yerel olarak işlenmesi ve katma değerli ürünlere dönüştürülmesi hedeflenmektedir. Bu durum, yalnızca gıda ürünleri ihracatı açısından değil; aynı zamanda gıda işleme makineleri, paketleme teknolojileri, soğuk zincir sistemleri ve depolama çözümleri alanlarında faaliyet gösteren Türk firmaları için de önemli iş imkânları oluşturmaktadır.

Bununla birlikte, Burkina Faso pazarında bazı zorluklar da bulunmaktadır. Ülkenin denize kıyısının bulunmaması lojistik maliyetlerini artırmakta ve tedarik zincirlerinde zaman zaman gecikmelere yol açabilmektedir. Ayrıca tüketicilerin fiyat hassasiyetinin yüksek olması nedeniyle pazarda rekabetçi fiyatlandırma büyük önem taşımaktadır. Çin, Hindistan, Fas, Tunus ve bazı Batı Afrika ülkeleri de gıda ürünleri alanında Burkina Faso pazarında önemli rakipler arasında yer almaktadır.

Türk firmalarının Burkina Faso pazarında başarılı olabilmeleri için yerel ithalatçılar, distribütörler ve perakende zincirleriyle güçlü iş birlikleri geliştirmeleri gerekmektedir. Ayrıca ürünlerin yerel tüketim alışkanlıklarına uygun şekilde konumlandırılması, Fransızca etiketleme kurallarına uyum sağlanması ve etkili pazarlama faaliyetleri yürütülmesi önem taşımaktadır. Özellikle dijital pazarlama araçları ve sosyal medya platformları, marka bilinirliğinin artırılmasında etkili araçlar olarak değerlendirilmektedir.

Uzun vadede değerlendirildiğinde, Burkina Faso'nun artan nüfusu, artan şehirleşme oranı, gelişen perakende sektörü ve gıda güvenliğini güçlendirmeye yönelik politikaları, gıda sektöründeki talebin artmaya devam edeceğine işaret etmektedir. Bu durum, Türk firmaları için hem ihracat hem de yatırım açısından önemli fırsatlar sunmaktadır. Özellikle işlenmiş gıda ürünleri, bitkisel yağlar, süt ürünleri, gıda işleme teknolojileri ve soğuk zincir çözümleri alanlarında faaliyet gösteren firmalar için Burkina Faso pazarı dikkatle takip edilmesi gereken potansiyel pazarlardan biri olarak öne çıkmaktadır.

Sonuç olarak, Burkina Faso gıda sektörü Türk ihracatçıları açısından önemli fırsatlar sunan gelişmekte olan bir pazar niteliğindedir. Doğru yerel ortaklıkların kurulması, etkin dağıtım ağlarının oluşturulması, rekabetçi fiyatlandırma stratejilerinin uygulanması ve kalite odaklı bir yaklaşım benimsenmesi halinde Türk firmalarının Burkina Faso pazarındaki varlıklarını güçlendirmeleri ve ticaret hacimlerini artırmaları mümkün görünmektedir.

10. EKLER

Ek 1: Gıda Sektörünün firma listesi

11. KAYNAKÇA

- [1]. AfricaBib. (1988). *Household food demand in Burkina Faso: Implications for food policy*. Retrieved from <https://www.africabib.org>
- [2]. APEX-B. (2022). *Bulletin d'information sur le sésame burkinabè*. Agence pour la Promotion des Exportations du Burkina Faso. <https://www.apexb.bf>
- [3]. BioStar Afrique. (2024). *Pilot SMEs in Burkina Faso*. <https://www.biostar-afrique.org/en/multi-stakeholder-approach/pilot-smes/burkina-faso>
- [4]. Burkinature. (2025). *Organic & Fair Trade Sesame*. <https://www.burkinature.com/en/produit-sesame>
- [5]. Ecofin Agency. (2026, May 18). *Burkina Faso imposes rice price caps to stabilize market as supply pressures persist*. <https://www.ecofinagency.com/news-agriculture/1805-55697-burkina-faso-imposes-rice-price-caps-to-stabilize-market-as-supply-pressures-persist>
- [6]. FEWS NET. (2017). *Burkina Faso Staple Food Market Fundamentals*. Famine Early Warning Systems Network. Retrieved from <https://fews.net/west-africa/burkina-faso/market-fundamentals/october-2017>
- [7]. FEWS NET. (2024). *Burkina Faso price bulletin: July 2024*. <https://fews.net/west-africa/burkina-faso/price-bulletin/july-2024/print>
- [8]. FFI Network. (2025). *Burkina Faso grain production, imports and exports*. Retrieved from <https://ffinetwork.org/burkina-faso>
- [9]. Food and Agriculture Organization (FAO). (2014). *Burkina Faso country fact sheet on food and agriculture policy trends*. Food and Agriculture Organization of the United Nations. <https://www.fao.org/4/i3760e/i3760e.pdf>
- [10]. Food and Agriculture Organization (FAO). (2023). *FAOSTAT Database*. Rome: FAO.
- [11]. Food and Agriculture Organization (FAO). (2024). *Monitoring and Analysing Food and Agricultural Policies (MAFAP): Burkina Faso*. <https://www.fao.org/in-action/mafap/where-we-work/burkina-faso/3/en>
- [12]. Frontiers in Climate. (2025). *Identifying potential for rice expansion in Burkina Faso*. Frontiers Media SA. Retrieved from <https://www.frontiersin.org>
- [13]. International Fund for Agricultural Development (IFAD). (2024). *Burkina Faso: Rural development and agriculture*. <https://www.ifad.org/en/w/countries/burkina-faso>
- [14]. LeFaso.net. (2021). *Commercialisation du sésame au Burkina Faso*. <https://lefaso.net/spip.php?article109712>
- [15]. Milling Middle East & Africa. (2025). *Burkina Faso reduces the floor price of sesame for the 2025/2026 season*. Retrieved from <https://millingmea.com>
- [16]. Milling Middle East & Africa. (2026). *Burkina Faso strengthens edible oil sector with US\$4 million investment*. Retrieved from <https://millingmea.com>
- [17]. Moablaou. (2019). *Présentation de l'entreprise Moablaou S.A.* Consulté à partir de documents sectoriels sur l'aviculture au Burkina Faso.
- [18]. OEC. (2025). *Burkina Faso trade profile*. Retrieved from <https://oec.world>
- [19]. OECD. (2025). *Intra-regional food trade in West Africa*. Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development.
- [20]. People's Dispatch. (2025). *Agricultural offensive: How Burkina Faso is moving towards self-sufficiency in food production*. Retrieved from <https://peoplesdispatch.org>
- [21]. ResearchGate. (2005). *Food Markets in Burkina Faso*. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/4868064_Food_markets_in_Burkina_Faso

- [22]. Rikolto. (2025). *Le succès émergent de la production du sésame burkinabé*. <https://westafrica.rikolto.org/fr/projects/le-succes-emergent-de-la-production-du-sesame-burkinabe>
- [23]. Rood Wooko. (2025). *Le Grand Marché de Ouagadougou*. Retrieved from https://fr.wikipedia.org/wiki/Rood_Wooko
- [24]. Trading Economics. (2025). *Burkina Faso exports*. Retrieved from <https://tradingeconomics.com/burkina-faso/exports>
- [25]. Union Nationale des Producteurs de Sésame du Burkina Faso (UNAPROSEB). (2025). *Présentation et missions de l'organisation*. <https://cpf-bf.org/index.php/union-nationale-des-producteurs-de-sesame-du-burkina>
- [26]. World Bank. (2017). *Burkina Faso: Agriculture as a powerful instrument for poverty reduction*. World Bank Group. <https://www.worldbank.org/en/results/2017/06/29/burkina-faso-agriculture-as-a-powerful-instrument-for-poverty-reduction>
- [27]. World Bank. (2022). *Burkina Faso rural income diagnostic background report*. World Bank Group. <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099145004202224837/pdf/P16801900e630a0d08fc800d3da18cdf7d.pdf>

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TİCARET BAKANLIĞI
TÜRKİYE VAGADUGU BÜYÜKELÇİLİĞİ
TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

FİRMA LİSTESİ

1. GIDA VE BENZERİ/MARKET ZİNCİRİ

G.W.Y

Tel : +226 70 28 55 87

E mail : wendyamaho@yahoo.fr

SAFARIQUE BUSINESS

E mail : safariquebusiness@gmail.com

Tel: +226 76 11 76 02

SOCIETE DE COMMERCE GENERAL ET DE DISTRUBUTION

e mail: socoged@hotmail.com

Tel: +226 25 30 07 46

SBCI BOULANGERIE WEND-KONTA

Web Sitesi: www.sbc-pyram.yolasite.com

e mail: sbcibobo@gmail.com

GEBANA-BURKINA FASO

Web Sitesi: www.gebana.com

e mail: o.porgo@gebana.com

Tel: +226 20 98 08 26/ +226 25 37 00 20

SIDCO

e mail: s_sidco@yahoo.fr

Tel: +226 25 33 12 84 / +226 70 21 71 76

SOCIETE COMMERCIALE DE PRODUITS ALIMENTAIRES ET DE BOISSON

e mail: contact@sevens-bf.com

Tel: +226 70 20 72 01 / +226 78 41 20 20

LA MINOTERIE DU FASO

Tel: +226 78 90 85 06

LIZA MARKET

Web Sites: www.liza-market.com

e mail: contact@liza-market.com; ebame@liza-market.com

SOCIETE MARINA MARKET

e mail: infos@marina-market.com; marina.market@yahoo.fr

Tel: +226 25 37 42 52/+226 62 43 72 35

SOCIETE DE COMMERCE MODERNE DU BURKINA

e mail: socomburkina@gmail.com

Tel: +226 25 33 99 82/ +226 74 30 10 10

GROUPE VELEGDA

Téléphone : +226 25 30 08 11/+226 70 36 36 76

Email : velegda@groupe-velegda.com

Web Sites : www.bm-velegda.com

SOCOKAB SARL

e mail: socokab.burkina@gmail.com

Tel: +226 74 31 33 33

FT-BUSINESS

Tel: +226 78 20 41 40

GENERAL DE NEGOCE ET DE DISTRIBUTION AU BURKINA

e mail: dg@genedisburkina.com

Web Sites: www.genedisburkina.com

Tel: +226 25 36 08 64/ +226 70 20 79 29

SOCIETE KOYAMGA DISTRIBUTION

Web Sites: www.societesburkina.com

e mail: stephanesia33@gmail.com

Tel: +226 70 63 42 20

SUD

e mail: onestor@yahoo.fr; sud_sarl@yahoo.fr

Tel: +226 73 06 18 54

LA GENERALE DES COMMERCE AU BURKINA

Web Sites: www.lasburkina.fr

e mail: s-gcom@yahoo.fr

Tel: +226 25 33 12 84/+226 78 17 94 31

NOUR SERVICE ET DISTRIBUTION

Tel: +226 76 10 22 20

ENTREPRISE OUEDRAOGO SALAM ET FRERE

Tel: +226 25 35 16 25

GECODIS

Tel: +226 20 97 53 18

E mail: rafo.bouraima@yahoo.fr

Web Sites: www.generalsburkina.fr

NAMKOSEM

Tel: '+226 20 98 17 41/+226 65 17 10 97

E mail: info@nankosem.bf

CAVE SORE SARL

Tel: '+226 77 27 96 96/+226 60 80 79 79

ETABLISSEMENT DE DISTRIBUTION DE BOISSON

Tel: +226 75 38 45 52/+226 70 11 96 52/+226 78 8

CAVE DE L'AMITIE

Tel :+226 70 11 11 29/+226 65 92 33 33

AAK-BF SARL

Tel: +226 20 98 51 50

E mail: abdoulaye.aakbf@gmail.com

Web Sitesi: www.aak.com

SOCOKAB SARL

Tel: +226 20 97 57 85/+226 70 70 28 00

E mail: socokab.burkina@gmail.com

SOCIETE COMMERCIALE DE REPRESENTATION TARA

Tel: +226 20 97 00 76/+226 70 20 31 71

E mail: socoritra@gmail.com

Web Sitesi: www.socoritra.com

CAVE GNOUMOU

Tel: +226 74 79 27 10/+226 76 64 01 60

SOCIETE DE COMMERCE IMPORT EXPORT

Tel: +226 70 52 53 3

E mail: ibrahimboulou909@gmail.com

DC BURKINA

Tel: +226 74 99 99 89

E mail: dcburkina@gmail.com

SUPER U

e mail: infos@marina-market.com; marina.market@yahoo.fr; contact@bakarybarro.com

Tel: +226 25 37 42 52/+226 62 43 72 35